

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תר"ט

מטות מסעי

כ"ז תמוז תשס"ט

כל רודפיה השיגוה בין המצרים

המולח רבתי ותכונה גדולה ועצומה ריחפה בחלל הכפר, וכי לא לחינם הוא שהכפר אשר ממוקם במקום שומם ונידח יזכה לאורח נשגב ונעלה הלא הוא המלך המהולל והנכבד אשר לא מזמן שלט על מדינות רבות והיתתו הפיל על כל יושביה, אמנם ביום מן הימים כאשר כמה מפקדים וקצינים המרידו את האנשים בקצה המחנה ואספו אגודות אגודות של שכירי הרב ומשוללי נימוסין וכבשו בכח הזרוע את ארמון המלוכה ואת המלך בכבודו ובעצמו לקחו בשביה כשודיו ככולות בשלשלאות של ברזל.

משננבחה השמועה לאוני בני הכפר שהמלך מלווה בשוכיו עומדים לפוש בהכפר לחניית בינים, יצאו בני הכפר כמוזן וצידה מלובשים כמוטב מלבישיהם לקבל פני מלכם הגדול, והנה לפתע הגיחה מרכבה שחורה ובחריקת גלגלים נעצרה, והמלך ירד ממנה בבגדים קרועים ושמועים כשראשו מורכן כלפי מטה.

בני הכפר לא ידעו איך להגיב בראשונה, וכאילו מאליהם התחילו להויל דמעות חמות אשר גיסא היו דמעות של גיל ורנה על אשר זכו לחיות אכסניא להמלך האהוב והמהולל, אך מאידך גיסא בכו משברון לבם לראות האיך שהמלך ששלט בכל המדינות נתון ביד שוביו בצורה משפילה ומחפירה כנגב הנמצא במחותרת, ובאלו רגשות מעורבים עמדו מול פני מלכם.

משל זה מביא רבינו ז"ל בספרו הק' ברך משה (פי' מסעי עמי רצא) בשם הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע, הנמשל מובן מאליו, דהנה כפי אשר מובא בספ"ק עבודת ישראל לפרש הפסוק (איכה א. א.) כל רודפיה השיגוה בין המצרים, שעתה בימי בין המצרים המלך מלכו של עולם כביכול שט בעולם ומתהלך בה, ועתה הוא הזמן המוכשר לקבל פני מלכינו בהיותו קרוב אלינו, אכן אם יתבונן אדם לרג קט הרי יזיל דמעה כמים בשני מובנים, כי קודם יבוא ההתרגשות אשר אנו קרוצי חומר זוכים לקבל פני המלך בעולם השפל ולהוש בקרבתו, אמנם מצד שני אם מתבוננים בבחינה של מלך אסור ברהמים הרי נפשינו עלינו תשתוחח מצער גלות השכינה.

ומסיים רבינו ז"ל אשר דבר זה מביא רוח נחמה והתחזקות לבני ישראל באורך גלותם, ע"ד שאהז"ל משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הכאר ונפל כדה של חרס לתוך הכאר, והיותה מצמערת ובוכה, עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם, התחילה הראשונה לשורר, אמרה מי שיוציא כד של זהב יוציא כד של חרס עמו, ובכן מאחר ששכינתא בגלותא אוי במוחים אנו בזאת כי בשעה אשר ה' יושיע ציון ויבנה ערי יהודה, ויכונן בית המקדש על תילו, ממילא יושעו גם בני ישראל וכמהרה נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים והימים האלו יתהפכו לששון ולשמחה בביאת משיח צדקינו ומלכינו מרן שליט"א בראשינו כב"א.

תוכן הענינים

- לקח טוב ..... עמוד ב'
- שבת בשבתו ..... עמוד ג'
- דבש תמרים ..... עמוד ד'
- בשפתי צדיקים ..... עמוד ה'
- פרפראות לחכמה ..... עמוד ז'
- והרשת וחקרת ..... עמוד ח'
- פניני התורה ..... עמוד י'
- חוקים להורותם ..... עמוד י"ב
- הילולא דצדיקיא ..... עמוד ט"ו
- משולחן מלכים ..... עמוד י"ט

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר ישע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפיו סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

הראשונים, אזי אפילו "מוצאיהם" מה שנדמה לו שהוא מוצא ונפסל, נחשבים לו כאמת ל"מסעיהם" המסעות בדרך עבודת השי"ת, ואח"כ אמר "ואלה מסעיהם למוצאיהם" הנהגה "ואלה" מוסף על הראשונים, ואומר שמוי שהוא במדרגה פחותה זו, שנדמה לו שהוא תמיד מוסף והולך, אז אפילו "מסעיהם" מה שהוא עובד לפעמים איזה עבודה להשי"ת, הוא גם כן "למוצאיהם" מוצא ונפסל, והעיקר הוא מדרגה הראשונה, שידמה בדעתו שלא עשה כלום עד עתה, ובה עובד ה' תמיד. (שפתי צדיקים)

☆

ויסעו ממרה ויבואו אילמה ובאילים שתיים עשרה עינות מים ושבעים

תמרים, אין מים אלא תורה, אך קיימים שני סוגים בלימוד התורה, זו שהוא בכונה מהורה שנמשלו למים מתוקים, ואילו הלומד על מנת לקנטר תורתו היא בגדר של מים המרים, ולכן "ויסעו ממרה" רק אם מתרחקים מלימוד זה של מים המרים, אזי זוכים לשלימות "שתיים עשרה עינות מים" כלל ישראל כולו שהם י"ב שבטים "ושבעים תמרים" לגלוי סודות התורה הנלמדים בשבעים פנים. (דגל מהנהגה אפרים)

☆

ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברות התאוה, הפורש מהתורה "ויסעו ממדבר סיני" ששם ניתנה תורה, הרי שאין כל ספק בדבר שתאוותיו יקברו התחת "ויחנו בקברות התאוה". (מעגלי צדק)

☆

את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצוצה, אפילו זה שהרחיק לכת בעונותיו, עד שניתן להגדירו כרוצח נפש עצמו, יש לו תקנה להימלט אל "שש ערי המקלט" רמו לששת התיבות של: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שיתעורר הניצוץ שבקרבנו, שכן בכל יהודי כאשר הוא שם יש לו עדיין איזה ניצוץ קדוש.

(בית אברהם)

וסברתו של החכם בתורתנו חק, וכמו"כ יכול החכם להפוך הכל מרעה לטובה ככה קדושת התורה אשר בקרבנו, וזהו הרמז "אל ראשי - המטות" לאלו שהיו ראשים ונכבדי ארץ וירדו מטה מטה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, "זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר וגו' לא יחל דברו" - אבל אחרים מחלים לו, שכמו שבכה החכם להחיר הנדר, כן יכול הוא בכח תורתו הק להפוך את הרעה לטובה, ולכן חיש מודר לפניו שיתפלל עבורך. (צביל לצדיק)

☆

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש, התורה שניתנה באש בסיני "כל דבר אשר יבוא באש" חייבת להיות נלמדת ונעשית בהתלהבות אש וקדת "תעבירו באש".

(צמח ה' לצבי)

☆

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר, וגו', ירמוז הקרא לדרכי הבעל תשובה. כדמבואר בספח"ק שאם ח"ו נכשל אדם ועבר על מצות השי"ת שישבו ויתקנו, ובאותה מידה שעשה הפגם ישתדל לעשות התקון, וכדמובא במד"ר שדרך הצדיקים כמה שמקלקלים בזה הם מתקנים, וכדמובא באדרתונים בהלכ' פסח, משם הארי"ל שיטריח עצמו במצות מצוה עד שיתחכם ויזיע זה תיקון גדול להענין שעשה בחימומות זהו רמז הקרא, "כל דבר אשר יבוא באש" שנתלכלך ונפגם בכח האש "תעבירו באש" דרך תיקונו והעברת הפגם ג"כ יחי' בכח אש בהתלהבות והתחממות בעת עשיית המצוות. (רזא רשבת)

☆

אלה מסעי בני ישראל וגו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם, הנהגה כל מקום שנאמר "אלה" פוסל את הראשונים, ורמז כאן שמוי שהוא במדרגה זו שנדמה לו תמיד שכל מעשיו הטובים שעשה עד עתה כלא וכאין היו, ופוסל מעשיו

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו ועשה, מי שאינו עושה דיבורו חולין "לא יחל" דברו, הוא יכול לבטל גזירות ויגזור אומר ויקם לו, "ככל היוצא מפיו יעשה" זהו "מטות" שיוכל להטות מדותיו של הקב"ה מדין לרדמים. (קדושת לוי)

☆

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'

קבלתי מרבותי הג' אותן השומעים דברי תורה מצדיקי הדור, מהחייבים להתבונן בעומק הדבר ולהטות אוזן לכל מלה ומלה, כדי שיתבוננו מדבריהם איזה הנהגה לעבודתו ית"ש, כי הנה בוודאי רוח ה' דיבר בם, הדיבור דיבור כללי מניע תועלות לכל נפש מישראל, וכך קבלתי מרבותי, שיטה אוזן לדברי הצדיקים אפילו אינו מוכן כעת איזה תועלת, אעפ"כ יקשור צורת הדברים ההם אל מחשבתו, ובמשך הזמן יעוררו השי"ת להתבונן מדבריהם עמקות ותועלת גדול, וזה "וידבר משה" היינו הצדיק, "אל ראשי המטות לבני ישראל" ראשי המטות היינו המטים אוזן לבני ישראל, היינו החשובים שבדור הנקראים "בני ישראל", שידעו שיש בהדברים איזה תועלת הדרך בעבודה ו"זה הדבר אשר צוה ה'", שיקח ממנו דרך לעבודת ה'. (אגרא דבלה)

☆

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל זה הדבר אשר צוה ה'

לפרש בדרך רמז בא הכתוב ליתן עצה טובה לאדם שנהפך עליו גורלו וירד מנכסיו והעני רח"ל, או אם ח"ו צרה אחרת תוקפתו, שילך אצל תלמיד חכם שיעורר עליו רחמים, כי החכם בכח תורתו יכול להמתיק את הדין ולהפוך את הקללה לברכה, והעד הנאמן לזה הוא פרשת נדרים ושבועות, שנתן הקדוש ברוך הוא כח ביד חכם להחיר איסור החמור של נדר ושבועה, ופותרו לו בדרמה, כמב' בגמ' ונהפך האיסור להיות חיתר, ע"י חכמתו

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שבת עליות עולמות ומשה מחזיר הכתרים לישראל

נחנו נעבור חלוצים לפני ד', רצה לומר על ידי שמירת שבת אנו עוברים, האי עובר לשון דאקדומי הוא, שאנו מקדימין לפניו, חלוצים הוא מזיינים, כי אנו נדבקים בעולמות עליונים, על ידי שמירת שבת, שאז יש עליות עולמות, ואנו מקבלים העדים מהר חורב אשר ניטל מאתנו, וכולם נטלן משה, "אבל הוא מחזירין העדים זה לכנסת ישראל ביום שבת" למי שהוא מניחוץ משה רבינו ע"ה הוא מחזיר הכתרים הנזכר לעיל, כמו שידוע מכונת ישמח משה (תפילת יום שבת) והם הכלי זיין שלנו, וזה חלוצים נעבור לפני ה'.

השבת משפעי על כל השבוע

אלה מסעי בני ישראל וגו' ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם וגו' ואלה מסעיהם למוצאיהם, י"ל דידוע מדברי הזוה"ק עה"פ כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ ולא כתיב בששת ימים דהיינו שהששת ימים עשו את השמים ואת הארץ שע"י הו' מדות נגמרו שמים וארץ וע"י הששת ימים נגמר אח"כ השבת, והנה בקדושה כל א' נכלל בחבירו כידוע, ולכן הששת ימים הם ל"ו בגמטריא אל"ה, והוה אלה מסעי בני דעיקר נסיעת ישראל שהולכין ממדריגה למדריגה הוא ע"י האל"ה ע"י הששת ימים ועי"ז נגמר השבת, ולזה אומרים ב"ש מחד שביך לשבתך (ביצה טו א) מפני שצריכין לכל הימים לכך, וב"ה אומרים ברוך ד' יום יום דיום הששי לבד ג"כ יכול להכין מפני שהוא אחוז במדת החסד, והנה באמת אם לא ה' לימי החול קדושת שבת לא ה' בגמר התכלית, ולכן אמרו אלמלי שמרו ישראל ב' שבתות וכו' כי אחר שבת הראשון יכולין לעשות ימי החול כתיקונם ויכולין אח"כ לעשות את השבת, וזה מוצאיהם למסעיהם דהמנוחה הוא לפי הנסיעה ועי"ז שאחז"ל יגעתו ומצאתי תאמין, ואח"כ מסעיהם למוצאיהם, דלפי השבת יכולין לעשות אח"כ ימי החול.

בשבת מתגרשים החיצונים ונמשך השפעות טובות

והיו הערים להם לשבת ומגרשיהם וכו' ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש ערי מקלט כו' ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר כו' הנ"ל עפ"י מ"ש אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא ק"ש, וזה הרמז ללויים הם הנלווים אל ה' שש ערי מקלט תהיינה הם שית תיבין של שמע ישראל, ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר הם מ"ב תיבות שבפ' ואהבת וכו' ועי" הק"ש יהי נפילה לסט"א, וזה הרמז מגרשי הערים, פ"י שמגרש הסט"א, וכן אמה"כ והיו הערים להם לשבת, רמז ליום השבת, דהנה כתיב והכינו את אשר יביאו הוא לשון ביאה הוא היחוד הנעשה בשבת ע"י ההכנה תחלה, והנה כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסט"א וכל דינין מתעברין מינה וזהו הרמז והיו הערים לשבת לשבת בהיחוד הנ"ל ואת מגרשיהם ע"י שמגרש הסט"א אז תבוא ההשפעה לבהמתם ולרכושם ולכל חיותם חיות הקדושה שיהי בקדושה בשלימות כנ"ל.

השומר שבת כראוי נושע בדיבור לבד

לא יחל דברו פירש"י לא יעשה דברו חולין ככל היוצא מפיו יעשה ונ"ל דלשון יחל מורה על ש"ק, והוא עפ"י המדרש שמביא הפ"ד מעולם לא זזה שכונה מישראל בשבת אפילו בשבת של חול ופירשתי אני השפל דהנה הת"ח נקרא בכל ששת ימי המעשה שבת ובשבת נקרא שבת שבתון, ופשוטי בני אדם נקראים בימי החול חול לשון חול"ה ובשבת קודש אף בלי הכנה מששת ימי המעשה עכ"ז ברוח האיר עליו הארה משבת ואז נקרא שבת של חול, ע"כ לא זזה שכונה מעמו ויכול לפעול בדבורו בלבד ואין זועקין ולא מתריעין רק בדיבור בלבד הוא נענה כמ"ש שבת הוא מלזעוק שהוא ר"ת משה וסימן מש"ה ידבר בדיבור בעלמא, ושבת נקרא דבר מה"ט וסימן מש"ה ידבר בדיבור בעלמא, ושבת נקרא דבר מה"ט ועוד דהש"ת שבת ביום השביעי ובמה שבת בדבור דכל מלאכתו ה' בדיבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, והוה לא יחל דברו ור"ל לא תחלל שבת הנקרא דבר, וכפירש"י לא יעשה דברו חולין, ור"ל לא יעשה שבת שלו שיהי נקרא שבת של חול כנ"ל, ועי"ז ככל היוצא מפיו יעשה, ור"ל כל אשר יצא מפיו בדיבור בעלמא יעשה השית"ב, וא"צ לו לזעוק וזה בא מבחי' ש"ק, שבת הו"א מלזעוק.

ע"י קדושת השבת יכול לטהר גם את האחרים

וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם וגו', הנה מרן באמרי יוסף פירש דקאי על השבת, דעל ידי שמירת שבת קודש יכול האדם לכבס כל הבגידות ועונות ולטהר את עצמו לעבודת הש"ת עיי"ש בדבריו הקדושים, ויש להוסיף על פי מה ששמעתי בשם רביה"ק מראפשיץ זצ"ל דפירש מאמר הזמר (כי אשמרה שבת) על כן אכבס בו לבי כבורית, ודקדק דהוי לי למימר כבורית, דהא הבורית הוא דבר המלבן ולא המתלבן, וע"כ אמר דעל ידי קדושת שבת קודש יכול האדם לתקן ולטהר את לבבו שיהי כמו הבורית, דכמו שהבורית הוא מטהר ומלבן את הדברים האחרים כן יהי לבו מטהר ומלבן לבות בני ישראל, וזהו לבי כבורית עכדה"ק ושפתיה ישק. וה"נ יש לפרש וכבסתם בגדיכם ביום השביעי, ע"י השבת קודש, עד וטהרתם שתוכלו לטהר גם את אחרים כמו שהבורית מלבן אחרים, כך אתם תוכלו לטהר הלבבות לעבודת הבורא יתברך שמו.

(הקל יצחק)

בזכות השבת הקב"ה מוחל לנו עיונותינו

נחנו נעבור חלוצים, ובמסורה נחנו פשענו ומרינו, יש לפרש לפי מה דאיתא בספרים לפרש נחנו פשענו ומרינו, היינו שלא שמרנו שבת שהוא יום מנוחה, על ידי זה אתה לא סלחת, כי כל השומר שבת אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, (שבת קיה) וזהו נחנו נעבור חלוצים היינו לתקן זאת ולשמור יום השבת ותיבת חלוצים רומז כמו שאומרין (בברהמ"ז) רצה והחליצנו כו' ביום השבת.

(אמרי נועם)

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

מוצאיהם למסעיהם על פי ה',
השכינה הקי שרוי עמנו ואנחנו
דבוקים בו ית"ש ע"כ אינם יכולים
לבטל אותנו.

(כ"ג מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

**אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו
מארץ מצרים לצבאותם ביד משה
ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם**

למסעיהם על פי ה'. ויתפרש לפי
מה שכתב האלשיך הקי לפרש
הכתוב זכרו תורת משה עבדי וגוי
הנה אנכי שולח לכם את אליהו
הנביא והשיב לב אבות על בנים
ולב בנים על אבותם, דידוע דבית
ראשון נחרב על עון ביטול תורה
ובית שני על שנאת חינם, ובעת
שיתקנו שניהם אז יזכו להנאולה
שלימה, והוא אומרו זכרו תורת
משה עבדי וגוי חוקים ומשפטים,
היינו תיקון עון ביטול תורה, ועל
העדר השלום הוא אומר והשיב לב
בנים על אבותם ולב בנים על
אבותם, ובזכות זה הנה אנכי שולח
לכם את אליהו הנביא ע"כ, והנה
כתב בילקוט ראובני כי בפסוק אלה
מסעי בני ישראל נרמז כל גלויותיהן
של ישראל, דאלה מסעי בני ישראל
ר"ת אדום מדי בכל יון ע"כ, ועל כן
מאחר שנרמז כאן שבני ישראל
עתידין לגלות מארצם, על כן הסמך
הכתוב לכאן באיזה זכות עתידין
להגאל בתשמועת עולמים, והוא ביד
משה ואהרן, היינו כאשר בני
ישראל ילכו בדרך של משה לעסוק
בתורת משה, וכן יעשו עובדא
דאהרן לעסוק בשלום בין אדם
לרעהו, בזה יזכו להנאולה השלימה
במהרה בימינו אמן.

(הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א)

על ענין הדגלים כמו שדרשו חז"ל
אין דגלים אלא צבאות שנאמר דגל
מחנה יהודה לצבאותם, וע"ז אמר
הכתוב ביד משה ואהרן, ללמדינו
שזכו בנינו לענין הדגלים רק בזכות
משאלותם של משה ואהרן, אשר
התאוו לזה בשעת מתן תורה כאשר
ראו מלאכי השרת עשויים דגלים,
ומלא הקב"ה משאלותם. (ברך משה)

☆

**אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו
מארץ מצרים לצבאותם ביד משה**

**ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם
למסעיהם על פי ה'.** ונראה לפרש
לפי מה שכתב בנועם אלימלך לתרין
מעכנת אוייה שבני ישראל במלון
ברוב לגביהו כי אתם המעט מכל
העמים, עפ"י דקיי"ל דבדבר הדבוק
צריך ביטול כנגד כל הדבוק,
וכאשר בנינו עושים רצונו של מקום
הרי הם דבוקים בו ית"ש, וכשאנו
דבוקים בו יתי אינם יכולים לבטל
אותנו ע"כ, והנה כתיב על פי ה'
יחנו ועל פי ה' יסעו, וכתב בעצ"ח
הכוונה בהנחתם ובמסעם היה בהם
השראת השכינה ע"ש, וא"כ י"ל
דלחכי לא נתבטלו בנינו ברוב
האומות אע"ג דניידו, משום השכינה
שרויה בהם והיו דבוקים בו ולכן לא
יכלו האומות לבטל אותם, והוא
ביאור הכתוב אלה מסעי בנינו אשר
יצאו בנינו מארץ מצרים לצבאותם
ביד משה ואהרן, והביא בילקוט
ראובני שנרמז כאן שאר הגלויות
שעתידין היו להגלות כי אלה מסעי
בני ישראל ר"ת אדום מדי בכל יון
ע"כ, ולכן מאחר שיגלו בנינו בין
האומות ונתבטלו קביעותם נתעורר
החשש שמא יתבטלו ברוב האומות,
ע"ז המשיך ואמר ויכתוב משה את

נקם נקמת בני ישראל מאת
המדינים. ונראה בהקדם מה ששגנו
פקודי החיל להחיות הנקבות, והנה
אנשי החיל לרוב חיבתם את מרע"ה
הרי כיון שידעו שמיתתו תלויה
בנקמת מדין ע"כ השתדלו שלא
תהיה הנקמה בשלימות וחשבו שע"ז
אולי יתאחר מיתת משה שתלויה
בנקמת מדין, וכשראה משה רבינו
שנודמן מעות כזה לצדיקי עליון חשב
כי רצון הבור"ה היה ג"כ שלא יוגמר
הנקמה בשלימות כדי שיתארך זמן
מיתתו ויהיה עדיין מקום להרבות
בתפלה וירשהו ליכנס לארץ, אמנם
הרי היה בזה נדר ושבועה מאת
הבורא שלא יכנס לארץ כמשי"כ
רש"י דלאחר מלחמת סיחון ועוג
דמיתי שמא הותר הנדר, ונמצא
שלבטל הגזירה היה זקוק למצות
התרת נדרים, וכמו שדמצינו בברכות
ויהל משה רבא אמר שהתיר לו
נדרו, וצ"ל שחשב משה שיתיר
השי"ת נדרו וירשהו ליכנס לארץ,
וע"ז בא לכלל מעות בנקמת מדין,
וא"ש סמיכות הפרשיות. (דברי יואל)

☆

**אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו
מארץ מצרים לצבאותם ביד משה**

ואהרן. ויובן דאיתא במדרש בשעת
מתן תורה ראו ישראל מלאכי השרת
עשויים דגלים והתאוו להם ומלא
הקב"ה משאלותם, אך איתא במדרש
אחר להיפך כי התאוו לשור
שבמרכבה ועשו העגל, וכתב בחת"ס
לבאר ההמתאיים לשור שבמרכבה
היו שארי ישראל, אבל משה ואהרן
הם התאוו לדגלים, ולכן אחר פרשת
הדגלים אמר הקב"ה, ע"כ, והוא
הביאור אלה מסעי בני ישראל אשר
יצאו מארץ מצרים לצבאות"ם, רומז

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

או השבע שבועה

להשיב שבועותו של הסבא משפאלי ולברכו שיושע בזש"ק נאמר לו ר' פנחס אם יש לי איזה זכות בשמים אז נשבע לך כי בשנה הזאת תלד אשתך בן זכר וסיפר הרה"ק מרוזין שבאותו שעה שהצדיק ר' פנחס נשבע נעשה רעש גדול בפמליא של מעלה מי נדחה מפני מי שמצד אחד יש השבועה של הסבא משפאלי ומצד שני השבועה של הרה"ק ר' פנחס מקאריץ ובכן שבועתו של מי צריכה להתקיים ופסקו הדין בבי"ד של מעלה "שמי משני הצדיקים שלא נשבע מעולם אפי' על אמת שבועתו קיימת" ובדקו ומצאו כי ר' פנחס לא נשבע מעולם וקיימו את שבועתו ובאותה שנה נפקדה אשת החסיד וילדה בן זכר אמנם סיים הצדיק מרוזין בואו וראו עד כמה שאין להתעקש נגד צדיקים ונגד גזירתם שהרי נכדו של אותו חסיד שנולד מכוח שבועתו של ר' פנחס מקאריץ הוא שהלשין נגד האחים הקדושים מסלאוויטא והיה מסור ועוקר ישראל.

האחים יצאו למלחמה ואתם תשבו פה

הרה"ק בעל השפת אמת מגור זי"ע גדל בילדותו אצל זקינו הק' בעל החידושי הרים זי"ע פעם אחת למד עם חבירו עד אשמורת השלישית של הלילה ועל כן אחר לקום בבוקר. כשראה זאת זקינו הק' גער בו והוכיחו שעה ארוכה בגנות ריבוי שינה, הנכד הקשיב באימה ובריאה לדברי התוכחה, ורק לאחר שזקינו סיים כל דבריו, סיפר לו כי היה ער מרבית שעות הלילה. שאל אותו החידושי הרים: למה א"כ לא השבת זאת בתחילת דברי, ולא הייתי מוכיחך לחינם. השיב הנכד השנון: מוצאים אנו בתורה, כי משה הוכיח את בני גד ובני ראובן תוכחות קשות ונוראות, "האחים יבואו למלחמה ואתם תשבו פה.. ולמה תניאון את לב בני ישראל וגו'... והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים... ושחתם לכל העם הזה", ותוכחה זו נמשכת על פני עשרה פסוקים, ורק לאחר מכן השיבו הם "גדרות צאן נבנה וגו' ואנחנו ניחלץ חושים לפני בני ישראל" וגו' מדוע לא השיבו זאת מיד, והיו מונעים מעצמם התוכחות שייכתבו בתורה, אלא מאי - סיים השפת אמת - מכאן שכדי לשמוע עוד מנת מוסר, כדאי אף להיוסר בתוכחת חינוך.

אלה מסעי בני ישראל

מרון הבעש"ט הק' זי"ע כשנסע בנסיעה הידועה, הראה לו רבו במקום זה היה מרומז הנסיעה שהיו נוסעין ישראל במדבר במסע זה, וכל נסיעות האדם מרומז בתורה וכו', וכן כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדול, ובא רבו ותמה עליו, והראה לו באיזה עולמות הוא עכשיו, והיה שמות אהיה וצרופי אהיה וגו', ואז התחזק בלבו למתקן בשרשן כידוע לו.

בין החסידים שהסתופפו בצלו של הסבא משפאלי היה איש חסיד אחד עשיר ובעל עסקים אבל הי' חשוך בנים ל"ע והיה מפציר תמיד ברבו שיתפלל לה' שיושיעו בפרי בטן, פעם אחת בא החסיד להצדיק והחליט בדעתו כי לא ינוח ולא ישקוט ויציק להצדיק עד אשר יבטיח לו שיושע בזש"ק והצדיק היה דבוק אז במחשבותיו בעולמות העליונים וכשהתחיל החסיד להפציר בו כדרכו אמר לו הצדיק: הנח לי עכשיו כי אני עסוק עתה בענינים העומדים ברומו של עולם לטובת הכלל ואין הזמן גרמא כעת לעסוק בענין הפרט מכיון ששמע החסיד כך אמר בלבבו: בוודאי עתה היא עת רצון ולכן עוסק הצדיק עכשיו לטובת הכלל ובכן לא אזוז מכאן עד שימלא בקשתי וכן עשה שלא הניח להצדיק להתעסק במחשבותיו ועמד וכלכל אותו בבקשתו הצדיק התחנן לפניו שיניח לו והתרה בו כי יתחרט באחרונה אבל החסיד לא שמע לקול רבו ויפצר בו מאוד ולבקש על נפשו עד אשר חרה אפו של הצדיק ואמר: אני נשבע כי לא יהיה לך בנים לעולם החסיד עמד נרעש ונפחד מהדברים הללו והלך משם בפחי נפש. לימים נסע אותו חסיד לרגל מסחרו לעיר קאריץ ואחרי שגמר עסקיו הלך לביהמ"ד שבו התפלל הרה"ק ר' פנחס מקאריץ שלא נתפרסם עדיין לצדיק אבל החסיד הזה היה בר דעת וכשראה התנהגותו הכיר בו שהוא בעל מדרגה שאל החסיד לאנשי העיר על מצבו של ר' פנחס ואמרו לו כי הוא עני גדול ובביתו אין לחם לאכול והימים ימי חודש ניסן וימי חג ממששים ובאים ואין לו אפילו שוה פרוטה לצרכי יו"ט הלך החסיד אל בית הצדיק ושאל את אשר אם יש לה צרכי חג וכשהשיבה בשלילה הוציא החסיד את צרור כספו ונתן לה לכל צרכי חג וציווה להכין הכל בהרחבה כי הוא חפץ להתאכסן אצלם בחג וביקש ממנה שלא תספר לבעלה עד ליל התקדש החג וכן עשתה, ערבי פסחים סמוך למנחה הלך הרב הקדוש לביהמ"ד להתפלל והחסיד היה באותה שעה בבית הצדיק והכין שולחן ערוך ומטה מוצעת להסב עליו והדליק נרות רבים עד שנתמלא הבית כולו אורה ושמחה וכשבא הצדיק אל ביתו וראה הכל מוכן כמנהג בעלי בתים חשובים שמח מאוד ושאל את אשתו מאין לקחה את כל אלה והשיבה שהאורח הזה הכין את הכל נתן הצדיק שלום להאורח ולא שאל אותו דבר וערך את הסדר בהתלהבות ובדיקות קודש נפלאה והחסיד מתבונן ורואה כי איש אלוקים קדוש הוא אחרי שני הכוסות הראשונות באמצע הסעודה פנה הצדיק אל האורח ואמר: מה לך פה ומה שאלתך וניתן לך סיפר לו החסיד את כל המוצאות אותו אצל הסבא משפאלי וביקש מהצדיק

BEIRACH MOISHA
183 Wilson Street
Suit 119
Brooklyn NY, 11211
Email:
beirachmoisha@gmail.com

ועד להוצאת
ספרי ברך משה
על חזרונו, על המועדים, ועל סוגיות הש"ס
Tel 347-385-9580
Fax 718-384-2557

ת"ס

פתח לנו שער בעת נעילת שער

היות שאנו עומדים כעת בשלבי עריכת ספה"ק

ברך משה

לחג הסוכות

שיביל בתוכו חידו"ת ודרשות שנאמרו במשך ימי חג הסוכות הושענא רבא
וגם לרבות יו"ט האחרון של חג בעידן דחדוותא בעת עריכת ההקפות

וכאן המקום להביע רחשי תודותינו לכל אנ"ש שהואילו להמציא לנו חידו"ת ודרשות מרבינו
זללה"ה שלא היה באמתחתינו אשר בעזרתם נגמרה הספר בהדרו לצמאון אנ"ש.
ובעמדינו כעת בגמר הספר שיר"ל לאור על ידינו בעזהש"ת בקרב הימים, והננו בזה בבקשה
היות שעדיין חסר לנו הדרשה אשר דרש דרש משה במקלות לאברכי קהלתנו הק'.

דרשה להתאחדות אברכים

חזה"מ סוכות תשמ"ו

מבקשים אנו אשר מי שיש לו איזה ידיעה או העתקה מהדרשה שיועיל בטובו להמציאו לנו
במוקדם האפשר ואם לא עכשיו אימתי. ויהא חלקו ממזכי הרבים.

המערכת

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

מהאוויר למטה "על חלליהם" (ראה רש"י פסוק ו) ומתו בנפילה זו כדון נסקל, כדנתן (סנהדרין שם) בית הסקילה היה גבוה ב' קומות וכו'. אולם, לא כן בלעם הרשע, שלא נתחייב בסקילה, יען כי הוא לא יעץ אלא לזנות (ראה רש"י לעיל כה, א) וגרם בכך מיתת מגיפה לעשרים וארבעה אלף איש, לפיכך נהי שגם הוא נפל מהאוויר, אבל לא מת בנפילה זו, ולכן לא כתיב בו "על חלליהם", אלא "אל חלליהם" והנה היה לו למות במגפה כמו הכ"ד אלף, אלא הוא טעה בחשבונו ולא ביקש אלא שכר כ"ד אלף, ושכח שנהרג עוד אחד מלבד הכ"ד אלף, והוא זמרי בן סלוא, שמת בסוף ברומחו של פנחס, על כן נתנו לו שכרו משלם והרגוהו בחרב, דמי שנתחייב שתי מיתות נידון בחמורה, והיינו שכרו משלם שבר הכ"ד אלף ועוד אחד.

☆

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיק. ולכאורה תמוה, למה תלה הקב"ה מיתת משה בנקמת מדין. וי"ל עפ"י דא"י בגמרא (סנהדרין לט) אמר ליה ההוא מינא לרבי אבהו, אלוקים כהן הוא, כי קבריה למשה במאי טבל, וכי תימא במיא, והכתיב (ישעיה מ, יב) מי מדר בשעלו מים. אמר ליה: בנורא (שטבל באש) ומי סליק טבילותא בנורא א"ל אדרבה עיקר טבילה בנורא, דכתיב (לקמן פסוק כג) וכל אשר יבוא באש תעבירו במים. עד כאן. והנה מצינו במדרש (רביד ט, ה) שהקב"ה היה מפתה למשה על מיתתו באומריו לו: אני בעצמי אתעסק עמך, ובוהו יבן, כי אילו היה הקב"ה אומר למשה סתם: תאסף אל עמיק, היה משה מצטער, יען שאין הקב"ה יכול לקבור אותו, וכשאלת אותו מין: אלוקים כהן, ובמה יטבול, ואין לומר שיטבול באש, דמי סליק טבילה בנורא, לכך צוה הקב"ה תחילה על נקמת המדינים, ומשם נראה דעיקר טבילה באש, כנ"ל. ואם כן שוב היה יכול הקב"ה להתעסק עמו, ולא יהיה לו צער על כך, ושפיר אמר "אחר תאסף אל עמיק".

☆

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. וי"ל דהנה המפור' תירצו מה שיצאו ישראל סתם נשלם הזמן של ת' שנה לפי שהמלאכים השלימו כדאיתא במדרש ילקוט (שמות י"ב ר"ב) ביום ההוא יצאו כל צבאות ה' גם מלאה"ש יצאו ממצרים, ואיתא ב"אלשיך" שלכן לא היה גאולת מצרים ע"י אחר אלא ע"י משה כי משה היה במדרגת מלאך והואיל והמלאכים השלימו הזמן והיו צריכים לגאול גם אותם ורק מלאך יכול לגאול המלאכים, וז"ש "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים" לפי הזמן ולמה יצאו לפני הזמן "לצבאותם" שהמלאכים השלימו ולכן היה צריך להיות הגאולה "ביד משה ואהרן" דווקא כי משה היה במדרגת מלאך.

סמיכות פ' פנחס לפ' מטות דמסיימת אלה תעשו לד' במועדיכם וכו' איש כי ידור נדר לד' וכו' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. ונראה דהנה איתא בירושלמי נזיר ובילקוט מטות מדכ' אל ראשי המטות לבניי לאמר וכו' לא יחל דברו ישראל בכל יחל ואין עכ"ם בכל יחל ע"ש, אמנם בפני"פ ז"ל פ' מטות דהא דאמרין דאין בי"ב בכל יחל זה הוא לאחר שניתנה התורה ונתמעט מקרא לבני ישראל ולא בי"ג אבל קודם מתן תורה ה' שייך שבע ונדר גם אצל בני, ע"ש, ונקדים מה דאיתא בחסד לאברהם הקדמון ז"ל דלכן נתחייב בניי להקריב תקין בהמות למוספין בשנה כדי לתקן על אשר שלח יעקב אבינו לעש לדורן תקין בהמות ע"ש, ואיתא במדרש דלכן שלח לו דורן דירא ממנו שמא יגרום החטא שאיחר נדרו ע"ש ולכאורה יקשה א"נ דהי' לו ליעקב אבינו דין בי"ג הא לשיטת הירושלמי הנ"ל דבי"ג אינו מצווה על נדר א"כ ממילא ליכא איסור אחר נדר, אמנם לפי"ד הפני"פ הנ"ל א"ש דהא קודם מתן תורה גם בי"ג מצווה על הנדר, והנה הפני"פ הביא רא"י לדבריו מהא דאמרין בנדרים שנדר חל לבטל את המצוה כגון שאמר קונם סוכה שאני ישן לולב שאני נוטל ע"ש הרי יקשה ק' הרשב"א ז"ל נימא עשה דוחה לית ועכצ"ל דקודם מ"ת ה"ב בי"ג מצווה על נדר ע"כ ל"א עשה דסוכה ולולב דלאחר הדיבור ידחה הל"ת דנדר דחמיר שהי שייך עוד קודם הדיבור, ע"ש, והנה בנדרים שם ילפינן דנדר חל לבטל את המצוה מדכ' איש כי ידור נדר לד' ובר"ן ז"ל וז"ל לד' אפילו יש בנדרו בטול מצות השם לא יחל עכ"ל, ולפי"ז א"ש הסמיכות אלה תעשו לד' במועדיכם וכי להקריב מספק תקין קרבנות הנאמרים למעלה לתקן על ששלח יעקב לעשו תקין בהמות לדורן דירא ממנו שבביל שאיחר נדרו דסבר יאע"ה דקודם מ"ת גם בי"ג מצווה על הנדר, ולדא"י דבי"ג מצווה על הנדר קודם מ"ת אתא הסמיכות איש כי ידור נדר לד' לא יחל דבריו דנשמע מדכ' לד' דנדר חל לבטל המצוה כנ"ל ול"א עדל"ת דנדר הוה ל"ת דלפני הדיבור דהי' שייך בב"ג כנ"ל.

☆

ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם וגו' ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. בספר יהושע כתיב (ג, כג) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב "אל" חלליהם, ולא כתיב "על" חלליהם, כמו שכתוב כאן אצל מלכי מדין. ויש לפרש שניו הלשון, דהנה רש"י כתב כאן שבלעם בא ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו נתנו לו שכרו משלם ולא קפחוהו. והנה, מלכי מדין הם שיעצו להחטיא את ישראל בע"ז של פעור וגרמו מיתת סקילה לעובדי הע"ז, דכתיב (לעיל כה, ד) והוקע אותם לה' נגד השמש, כמו שפירש שם רש"י, מפני שכל הנסקלים ניתלין (סנהדרין מה) על כן גם מלכי מדין נהרגו בסקילה, שנפלו

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בדיני ובגדרי הפרה והתרה

איש כי ידור נדר לה' (מטות ג. ל.)

לגבי דינים ותוצאות ששייכים מכאן ולהבא חוץ בקידושי טעות ומקח טעות, אבל בשאר דברים לא שייך ביטול למפרע כשדנים דייקא אלמפרע, אלא לגבי דינים המסתעפים מכאן ולהבא.

וזו היא סברת התוס' לגבי הבעל דאינו יכול לעקור ממש למפרע אלא לגבי דינים והתנהגה מכאן ולהבא, משא"כ החכם שהוא מתיר הנדר ע"י פתח חרטה א"כ נתברר שהי' נדר טעות וא"כ לא הי' חלות של נדר כהוגן דהרי הי' בטעות ודייקא בכה"ג נעקר למפרע לגמרי כמו קידושי ומקח טעות, משא"כ הבעל שיכול להפר בלי שום פתח חרטה, בכגון דא לא הי' עקירה לגמרי דהיינו אפי' לגבי הדינים של למפרע אלא לגבי דינים מכאן ולהבא, נחשב כאילו נעקר למפרע דו"ק. ויש שרצו ללמוד כיסוד הנ"ל (עיין בקובץ הערות ובקוב"ש מהגר"א וואסערמאן ד"ל) אפי' בהחכם שעוקר הנדר למפרע ואיכא דסברי דאין הכוונה שעוקר הנדר למפרע ממש ומבטלו, כאילו לא היה, אלא דכוונתו שהתרה מהניא לגבי הדינים דמכאן ולהבא, אבל לגבי הדינים של למפרע נחשב כאילו הוי נדר. והוכחתם מד' הרא"ש הידועין בנדרים (דף נב.) דבגמ' מבואר שם דקונם ונדר הוי דבר שיש לו מתירין מדאי בעי מיתשיל על נדריה, שהרי הנודר נדר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן, וא"כ מצווה לשאול על נדרו, וע"כ הוי דשיל"מ. והקשה הרא"ש דלא הוי דשיל"מ דממנ"פ אם לא ישאל אצל חכם הרי נדרו אסור לעולם, ואם ישאל על נדרו נמצא שמעולם לא הי' נדר, א"כ מה שאסור אסור לעולם, ומה שמותר איגלאי מילתא דהותר מעולם ועד עולם, כמו ההולך לשאול על בהמה אי הוי טריפה או לאו האם שייך לומר דהוי דשיל"מ מה"נ.

ותי' הרא"ש כדמסיק בירושלמי דאין שאלה על נדר כחכם דמתיר ספק איסור נבילה שהי' על הבהמה

בנדרים וכן בכתובות (עד.) מבואר בגמ' דהחכם עוקר את הנדר מעיקרו דהיינו אפי' למפרע הוא נעקר, ובעל מיגז גייז דהיינו מכאן ולהבא הנדר בטל, ובגמ' מובא צד אחד דאפי' הבעל מיעקר עקר דהיינו שיתבטל מעיקרו.

והתוס' בנוזר (דף כ"ב) כתבו דאפי' להצד שהבעל מיעקר עקר ומבטל למפרע, מ"מ אינו עיקר ממש כמו החכם עיי"ש, ונלאו כל חכמי לב להבין ד' התוס' ומה כוונתו דאינו ממש כחכם ומאי בייניהו.

ויש כמה מן האחרונים שמבארין ד' התוס' עפ"י יסוד מוסד ידוע בכמה סוגיות בש"ס וכד' הגר"ח הלוי על הרמב"ם (בפ"ב מהל' אישות) שכ' שאע"פ שאמרו חכמים שמיאון עוקר הנישואין למפרע דהיינו בקטנה שנתקדש ע"י דעת אחיה שהיא קידושין מדרבנן בקטנותה וכשנתגדלה היא ממאנת בקידושיה אז אינה צריכה לקבל גט אלא באה לבי"ד ואומרת איני רוצה בפלוני בעלי, והוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו כאילו לא הי' שום קידושין ונעקר כל הקידושין והנישואין. ולכאן א"כ נימא דהוא צריך להחזיר הפירות שאכל מנכסי הלוג וכן היא תהא צריכה להחזיר המזונות שהוציא הבעל בשבילה, ואמאי אין הדין כן, ותי' הגר"ח יסוד גדול דהא דאמרין דמיאון מבטל הנישואין למפרע פירושו שלגבי כל דינים מכאן ולהבא נחשב כאילו מעולם לא הי' שום קידושין, אבל לגבי מה שהי' עד המיאון בוודאי שהוא נחשב שהי' קידושין ונישואין, אלא לגבי מכאן ולהבא כגון שהוא יוכל להנשא לקרובותיה וכן היא בקרוביו לגבי זה נחשב כאילו לא נתקדשו מעולם, וע"כ מייפטר שפיר על הנכסי מלוג וכן היא בדמי מזונותי עכ"ד.

וה"ה לעניינינו אפ"ל דכוונת התוס' דאפי' לפי הצד שהבעל מיעקר עקר מ"מ לא יתכן לומר דהאב יכול לבטל היום חלות ומעשה שהי' אתמול, אלא

אמנם מ"מ צ"ע ד' רש"ק אפי' אי נימא כנ"ל דהא כו"ע לא פלוג דמכאן ולהבא אין נדר וא"כ האיך יפסל לעדותמכאן ולהבא, והוא צ"ע.

והנה פלוגתא גדולה ידועה בין המב"ט (בשרית ח"א סי' צ"ח) ובין בנו המדרי"ט (בחד' ירד סי' כ"ו) שהמב"ט מחדש דמדאורייתא בעינן או התרת חכם או פתח כדי להתיר הנדר, ומדאורייתא יכול החכם להתיר הנדר אפי' כשאין פתח, ורק מדרבנן בעי' שניהם. והמהרי"ט סבר דאפי' מה"ת בעי' חכם וגם פתח שאין כח ביד החכם להתיר סתם הנדר.

והכלי חמדה (בפרשתן סי' ב' ס"ק א) מחדש עפ"ד המב"ט דנדר על דעת רבים אין לו התרה הוא רק מדרבנן, לפימ"ש הרשב"א וכן הש"ך (ח"מ סי' רנ"ה) שהטעם שנדר עדי"ר אין לו התרה מטעם שאין חרשות לציבור כי אין יכול להיות חרשתם שוה, אמנם לפי"ד המב"ט מדאורייתא לא בעי' חרטה, א"כ הוי רק מדרבנן. וכן מיישב עפ"י קושית העולם על קושיית הגמ' בקידושין (ע"ה) דהק' בגמ' אמאי בעי קרא דיכיר שהאב נאמן לומר זה בני לגבי ירושה הרי נאמן במיגו דאי בעיא מצי למיתב לי' במתנה, עיי"ש ומקשין העולם הרי שפיר בעי' קרא כגון אם נדר ע"ד רבים שלא יתן לו מתנה, דאז ליכא מיגו א"כ בעי' קרא. ולפי"ד המב"ט מיישב דהרי מדאורייתא מהני התרה אפי' על דעת רבים א"כ שפיר הקשו בגמ' דל"ל קרא נאמינו במיגו וכו'.

ועוד חידש דהא דאמרי' וכן קי"ל דהיכא דאתי ליד גזבר לא מהני שאלה, ועפ"ד המב"ט אפ"ל דהוא רק מדרבנן לפמש"כ הנודע ביודא (מהד"ת סי' ס') דהטעם דלא מהני שאלה היכא דאתי ליד גזבר משום דיכול לומר איני מאמינן שיש לך פתח חרטה, ולפי"ד המב"ט דמה"ת לא צריכין פתח כלל לא שייך טעם זו, א"כ נמצא דהויא רק מדרבנן, עיי"ש באריכות.

והאמת שד' המב"ט מבוארין עפ"י ביאורו של הכלי יקר (וכן מביאר בדברי חיים בפרשתן) שיסוד התרת נדרים אצל חכם כיון דכל הנודר אדעתא דרבנן ולכן יש כח ביד ב"ד להפקיע הנדר מינייהו, ולפי ביאור זה מובן מאוד שיטת המב"ט דכיון דהנדר הוי' על דעת ב"ד יכול להתירו בלי שום פתח חרטה.

ועי' בשו"ת נפש ח"י (חיד' סי' ג) ובשו"ת בית יצחק (ירד ח"א סי' מ"א) ובשו"ת חבלים בנעימים (ח"ב סי' כ"ח).

דאיגלאי מילתא שלא הוי' שם איסור, משא"כ בנדר הוי' כמו שהי' איסור רק התירו, וא"כ הוי' דשיל"מ עב"ד הרא"ש. ורצו להוכיח מדבריו שהוא כעין יסוד הנ"ל שכשהחכם מתיר את הנדר אינו כמו בקידושי טעות ומקח טעות, אלא שרק מהיום והלאה לכל דינים היוצאים מן הנדר, נחשב לגבי זה כאילו לא הוי' כאן נדר ואמנם בוודאי שאפ"ל בד' הרא"ש באופן אחר וצ"ע.

ובשו"ת חוות יאיר (סי' קכ"ט - סי' ז) טוען דמי שעבר על הנדר ואח"כ הלך לשאול אצל חכם על נדרו מ"מ רושם החטא נשאר אפי' אם אח"כ ישאל על נדרו וצריך כפרה על חטאו. ואין כונתו על מה שכ' בקרא אישה הפרה וה' יסלח לה, דחוץ מזה שצריך לשוב בתשובה על המחשבת חטא צריך ג"כ כפרה על מעשה החטא, דהרי אין הציור שלפנינו דומה למי שרצה לאכול חזיר ועלה בידו טלה שאז צריך כפרה רק על מחשבת אוון שהי' לו, אבל בהציור דידן דומה ממש למי שרצה לאכול חזיר ובאמת אבל חזיר, רק התורה נתנה איזה כח לחכמים כאילו שהבשר חזיר יתהפך למפרע לבשר טלה, מ"מ בשעה שאכל הוי' בשר חזיר, א"כ צריך כפרה אלימתא עיי"ש.

ומשמע לכאן מדרביו ג"כ דאין התרת החכם יכול לעשות ממש כאילו לא הוי' דברים מעולם כמו מקח טעות, אלא לגבי הדינים השייכים מכאן ולהבא, וגם בזה אפ"ל איפכא ומראה מקום אני לך.

ועוד וויכוח גדול נטושה בין הבית יצחק (בי"ד בשו"ת סי' ב' ח) והגאון ר' שלמה קלוגער ז"ל במי שנדר נדר ועבר על נדרו ואח"כ שאל על נדרו אצל חכם האם כשר לעדות או פסול לעדות, האם דינו כעובר כיון שבשעה שעבר על נדרו לא הוי' נדרו מופר וע"כ עד שלא שב בתשובה יפסל לעדות, כן פסק הגאון ר"ש קלוגער.

והבית יצחק טען דסוכ"ס החכם העוקר הנדר יש לו כח בידו לעקור הנדר מראשיתו וא"כ אפי' אם לא שב כשר לעדות ואינו נפסל בכך. ולכאן אפ"ל נמי דבהא קמיפלגי הני תרי אריוותא דרש"ק סבר דאע"פ דהחכם עובר את הנדר מ"מ אין כאן ביטול מחלט וכאילו לא היו דברים מעולם, אלא דייקא למכאן ולהבא נחשב כאילו לא הוי', אבל סוכ"ס בשעת מעשה עבר על נדרו, והבית יצחק סבר דכיון דהחכם עוקר את הנדר א"כ נעקר למפרע ממש.

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' הגיגה
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נ ע"י אחד המגי"ש שליט"א

השתטחות על קברי צדיקים

כדוגמתו מצינו כמה פעמים במסכתות השי"ס, שעל ידי השתטחות על קברי צדיקים הרי הוא נענה בתפילות.

במס' תענית (דף כג) רבי מני בריה הוה קא מצערי ליה דבי נשיאה, אישתתח על קברא דאבוח, אמר ליה אבא אבא הני מצערו לי, יומא חד הוה קא חלפי זתם אינקוט כרעא דסוטווייהו, עד דקבילו עליהו דלא קא מצערו ליה. וכן זה במס' הגיגה (דף כג) מיד הלך רבי יהושע ונשתטח על קברי בית שמאי אמר נעניתי לכם עצמות בית שמאי וכו'.

ויותר מזה מצינו שמקום מנוחת הצדיק הוא סגולה גדולה להפקד בדבר ישועה ורחמים, כדאיאתא במס' סנהדרין (דף טו) קבריה דרב הוה שקלי מיניה עפרא לאישתא בת יומא, ופירשיי שדך מתרפאין באותו עפר.

החיד"א בשם הגדולים (ח"ב ע"ד פ"י תואר) שהלך עם הרב בעל פרי תואר על מצבת הצדיקים, ועל מצבת הרב פרי חדש נשאר הרב זצ"ל יחידי כמו רבע שעה ובקש מחילה מטעם על שהשיג על ספרו.

ובשו"ת חתם סופר (ח"ז סימן לו) שהגאון ר' מרדכי בנעט זצ"ל ציוה קודם הסתלקותו שאם יצטרטו אלאיזה דבר ישתטחו על קברו.

כתב הגאון ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל במכתב מפראג לקהל מיץ אחר שנבחר שם לרב אב"ד והוא מיום ס"ז סיון תק"א שהתנצל על דחיות זמן בואו לקהלתם, וז"ל: ויש עלי חובת גברא לילך למדינת מעהרין קצה ארץ שלעזיא להשתטח על קברות אבותי בעיר אייבשיץ והם יבקשו עלי רחמים.

בשו"ת חתם סופר (ח"ז סימן ד) שכתב שבית הקברות דומה לבית הכנסת כיון שרגילים להתפלל שם על החיים.

הרה"ק משפטישווקע זצ"ל אמר ביום פטירתו שאם יבואו צאצאיו עד עשרה דורות להשתטח על קברו יפעל בשמי מרום שיתקבל תפלתו ויוושע.

ובעמדינו ימים מספר לפני יומא דהילולא של מרן הישמוח משה ז"ע נעתיק כאן כמה עובדות בענין השתטחות על קברי צדיקים:

מרן הישמוח משה ז"ע בעת שהיה נצרך פעם אחת לישועה על בני יחידי שנתלה, שלח לאמר על ציון ק"ז הרמ"א זלה"ה, כי אף שטבע משפחתנו להיות ענוים,

תניא, אמר רבי יהודה בן טבאי אראה בנחמה, כלומר לא אראה בנחמת ציון וירושלים, **אם לא הרגתי עד זומם,** א' שהעיד יחד עם עד נוסף, על אדם אחד שעבר עבירה שחייבים עליהם מיתה, ודנוהו למיתה על פי שנים עדים אלו, וקודם ההריגה הוזהר רק עד א', **להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים, אין העדים זוממין נהרגין עד שיהרג הנדון** שהרג את העד אפילו שעדיין לא הומת הנדון, כדי להראות שאין הלכה כדברי הצדוקים, **אמר לו שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא שפכת דם נקי ששפך דמו של אדם שאינו חייב מיתה, שהרי אמרו חכמים אין עדים זוממין נהרגין עד שיוזמו שניהם ואין לוקין עד שיוזמו שניהם,** אבל אם הוזהר רק א' מהעדים, אותו העד פטור מעונש ההזמה, נמצא שר' יהודה בן טבאי הרג אותו העד שלא כדון, **מיד קבל עליו רבי יהודה בן טבאי שאינו מורה הוראה אלא לפני שמעון בן שטח,** כדי שאם יטעה שוב יעמידו שמעון בן שטח על טעותו, **וכל ימיו של רבי יהודה בן טבאי היה משתטח על קברו של אותו העד** לבקש ממנו מחילה על שהרגו שלא כדון, **והיה קולו נשמע** ואנשי המקום שמעו את קול ולא ידעו של מי הקול **וכסבורין העם לומר קולו של הרוג שנשמע קולו של ההרוג שמוחה על שהרגוהו שלא כדון אמר להן רבי יהודה בן טבאי קולי שלי הוא** שאני מנסה לפייס אותו, **תדעו למחר הוא מת,** הוכיח להם שזה קולו כי לאחר זמן כשאמות **אין קולו נשמע** ומאו שוב לא תשמעו יותר הקול הזה, **אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לכאורה אין זה ראייה שהקול הוא קולו של ר' יהודה בן טבאי, דילמא בנינא קם בהדיה,** שמא הקול הוא של ההרוג, אבל לאחר זמן כשימות ר' יהודה בן טבאי יעמוד עמו ההרוג בדיון בבית דין של מעלה, ועל כן לא ימחה יותר כיון שכבר עמד עמו בדיון, **אי נמי פיוסי פייסיה** יכול להיות שר' יהודה בן טבאי יצליח לפייסו בעולם העליון עד שימחול לו, ועל כן הפסיק את מחאתו, ואם כן אין ראה מהפסקת הקול שהוא קולו של ר' יהודה בן טבאי, ע"ד הגמ'.

בדומה לה סיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל כי פעם אחת עת חזר מרן הייטב לב מן הציון הקדוש באוהעל ביומא דהילולא ונסע עם עגלה בחזרה אל העיר וישב תפוס במחשבותיו, ולדו עמד אחיו הרה"צ רבי נחום הירש מדרוהובישט והייטב לב לא הביט כלל אל עבר אחיו הדבר היה לפלא בעיני רבי נחום הירש כי תמיד היה הייטב לב מכבדו לישוב אצלו וכעת לא פנה אליו כלל, לפתע התעורר הייטב לב וראה את אחיו עומד בעגלה וצוהו לישוב והתנצל לפניו כי לא הרגיש עד סה שהוא עומד עליו כי זקיני הקי היש"מ לוהו עד כאן.

וסיפר הגה"צ רבי יצחק צבי בערנפעלד זצ"ל שבתו היתה עקרה ל"ע עשר שנים ואמר לרבינו ז"ל שהוא בא בטענה שהיות שהקיני הרבני המפורסם רבי משה פאלל מסעדהעל ע"ה זכה להפקד בזשיק ע"י ברכתו של היש"מ ז"ל שהרבה שנים היה חשוך בנים ל"ע ודפק על דלתי היש"מ להפקד בדבר ישועה ואמר לו היש"מ שבעת קריאת התורה ביום א' דר"ה יקנה עליות ויעלה למפסיד ויפקד בזשיק וכן עשה ונולד לו בן זכר, וע"כ הוא מבקש מאת רבינו שהוא נכדו הגדול של מרן היש"מ ז"ל יברך את בתו שתיושע גם היא בזשיק, ענה לו רבינו בענות קדשו ואמר לו בזה"ל: "וואס ווילסטו פון מיר גיי צו מיין זיידן, אמר לרבינו אני מוכן ללכת ולנסוע לציונו הקי של היש"מ ואומר לו שרבינו שלחני אליו, וכן עשה שתיכף שיצא מביתו של רבינו קרא את בתו ע"י השעלעפאן (שגרה באידופה) שתסע מיד לאוהעל והוא בא אחרי לשם, ומיד נסע משם על ציון מרן הקי היש"מ ז"ל, ואחר התפילות ובר אמר כמדבר אל היש"מ בזה"ל שלוח אני מנכדך (רבינו הקי) וכו', ואכן נפקדו באותה שנה בזשיק.

ההר"מ א שהוא ראש המשפחה בוודאי גם הוא אוהו במדת ענה, מכל מקום עכשיו ילבש עו ויפציר בתפילה להעביר את רוע הגיורה.

כמו כן יסופר כי כאשר נחלה בנו יחידי מרן הגה"ק רבי אלעזר ניסן ז"ל והיה מוטל על ערש דוי בסכנה עצומה ובראותו מוות מרחפת על פני הנער לקח שני אנשים כשרים ושלחם לליוענסק על הציון של הרה"ק בעל "נועם אלימלך" ז"ע ואמר להם: כאשר תבואי לחצר בית החיים תאמרו בפה מלא "אנחנו מנדרים פרושה לצדקה בעד הנשמה אשר תלך ותגיד לנשמת הרבי ר' אלימלך כי באו על ציונו הקדוש להתפלל", ואז ירוצו כל הנשמות הנמצאות שם בעת ההוא להגיד ולהודיע להרה"ק ז"ל, כי שם בעולם האמת דבר יקר הוא אצל נשמת המתים אשר יכולים להשתכר פרושה שנותנים לתועלת נשמתם, על כן כל אחד ירצה להקדים למען יזכה הוא במצות הפרושה, ואחר שתאמרו כל זה, תלכו להתפלל על קברו בעד בני, עוד אמר להם שידייקו לראות את השעה בדיוק מתי התפללו על הציון הקדוש.

השלוחים נסעו לליוענסק, ואחרי כמה שעות הקיץ הבן יקר ששכב זה כמה ימים על מיטתו כאבן דומם, וקרא אבא! אבא, היש"מ נגש אליו בתמרון לראות מה קרה עמו, אמר לו הילד שעשועים: אבא מעתה אחיה בריא אולם בבריאות השלמות, ושאלו אביו: בני מאין אתה יודע, השיב לו הילד: בזה הרגע היה אצלי יהודי נכבד ותוארו כך וכך, ובירך אותי והבטיח לי שמעתה אחיה בעוהשי"ת בריא ואיתן כראוי, ומהתיאור שתיאר את האיש הבין היש"מ שהוא כתוארו של הרה"ק מליוענסק ששלח להתפלל על קברו, ותיכף הביט אביו הקי על המורה שעות, ואח"כ כשהזרו השלוחים להיש"מ ראו בדיוק שבאותה שעה שהתפללו על הקבר בליוענסק באותה שעה הקיץ הילד מחליו.

עובדא הוה אצל הרה"ק בעל אך פרי תבואה ז"ע שנהג מידי שנה בשנה לבוא ולהשתטח על הציון הקי באוהעל ביומא דהילולא, ואח"כ נכנס אל תוך העיר לקבל פתקאות מקהל חסידים שבאו להתברך מפ"ק, ופעם אחת אחר צאתו מן הציון הקי צוה תיכף לנסוע הביתה לליסקא ולא נכנס העירה כהרגלו, וכשנשאל לפשר הדבר השיב ואמר שראה את מרן היש"מ משה עומד על הציון בידים פרושות ככהן בברכת כהנים, ומברך את כל העם הנאספים, ולכן שב תיכף לדרכו לקח הברכות ולהניח ברכה לתוך ביתו.

בס' אלופי יהודה [להגה"צ אב"ד סאסרענען זצ"ל] [פ' כי תבוא], כתב עה"פ השקיפה ממעון קדשך (דברים כו, טו), דהנה אמרו חז"ל כל השקפות לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך. וא"ל אחי היקר הרה"ח ר' יעקב שלום שלי"ט א (ז"ל) לפרש [ומצאתי מעין בחי' זו במהרש"א ברכות דף ס"א א ע"ש דפח"ח], עפי"ד הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל שאמר לתלמידיו שכאשר יסתלק מן העוה"ז יעורר רחמים למעלה על רוב צרות ישראל, ואח"כ כשראו שתוחלתם נכובה שלא נעשה שינוי לטובה, השתטח אחד על קברו ובא וגילה לו שכאשר עלה למרום וראה הענינים ממרומים, הבין שהכל לטובה ואין הצרה גדולה כ"כ כמו שחושבין למטה, [ועי' בסידור יעב"ץ מהגאון ר"ש קלאגר ז"ל שפי' אל עליון גומל חסדים טובים, היינו במרומים ניכר כי הוא גומל חסדים טובים], וז"ש כל השקפה לרעה, כאן למטה כשמביטים בעין חודרת על הענינים נדמה שהוא לרעה, חוץ מהשקיפה ממעון קדשך מן השמים, אם משם ישקיפו על הדברים נודע כבר שאינו לרעה והכל לטובה עכ"ד אח"י נ"י דפח"ח וש"י.

קיצור דינים, מבסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

דינים הנוהגים מר"ח אב עד תשעה באב

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

משא ומתן

אסור לקנות בגדים חדשים אפ'י בגדים פשוטים, אף אם דעתו ללבושם רק לאחר תשעה באב.

וכן אסור לקנות דברים הגורמים שמחה ככלי כסף וכדו', ונוהגים להחמיר שלא לקנות כל מיני כלים יקרים [כגון מזגן, מכונת כביסה וכדו' הוי"ט], ובמקום הצורך יש לשאול חכם.

נעליים לט' באב - מותר לקנות מנעלים המיוחדים לתשעה באב (כיון דהם לצורך האבילות), ובשעת הדחק גדול כגון שאין לו בגד ללבוש יש להתיר לקנות ולחדש, ועדיף שיחדשנו בשבת.

מכירה מיוחדת - אם יש לו הזדמנות לקנות דברים במכירה מיוחדת, כגון שרק עכשיו יש להשיג בזול, או שהוא נמצא במדינה אחרת שרק שם יש להשיג חפצים אלו, אזי מותר לקנותם, אולם אסור ללבושם.

כיבוס בגדים

אסור לכבס מר"ח כל דבר (דנראה כמסיח דעתו מן האבילות), הן דברי לבישה והן סדינים וכלי מיטה והן מפות שולחן או האנטיקער (מגבות) אפילו אם רוצה לכבסם ולהניחם בכדי להשתמש בהם אחרי תשעה באב אסור.

בגדי קטנים

אסור לכבס גם בגדי קטנים ויש מקילין בזה מר"ח עד שבת חזון ורק בשבוע שחל בו ט"ב אסור, ויש להקל בשעת הצורך. בגדי תינוקות שמחליפין כל הזמן מותר לכבסם.

מי שאין לו אלא בגד אחד ונתלכלך לגמרי מותר לכבסו עד שבוע שחל בו תשעה באב (מש"ב סי' תקנ"א ס"ק כ"ט), וה"ה מי שיש לו כמה בגדים ונתלכלכו כל בגדיו דמותר לכבס עד שבוע שחל בו ת"ב.

בגדי ילדים במקומות שמזיעים הרבה, וידוע לכל שאי אפשר להכין בגדים כאלו לרוב הילדים, שיהיה מספיק לכל השבוע, יש להקל גם לכבס, כמו בבגדי תינוקות, והכל לפי הענין.

החלפת הבגדים

מראש חודש אסור להחליף בגדיו וללבוש בגדים מכובסים, וכן אסור להציע המיטות בסדינים מכובסים, ואין להחליף מפות שולחן, והאנטיקער.

אם הכתונת הוא מלוכלכת ממש, או אם הוא איסטניס ומרגיש צער גדול כשלא יחליף הכתונת, יש להקל ולהחליף כרגיל.

הפוזמקאות ושאר בגדים התחתונים, היכא שצריך להחליפם משום זיעה או ריח רע, ובפרט במקומות שמזיעים הרבה, מקילים בהם הרבה יותר.

הכנת בגדים

במקום שיש צורך להחליף הבגדים העצה הוא להכין בגדים משומשים, דהיינו שילבש הבגדים קודם ר"ח, ואז מותר ללבושם כרגיל בתשעת הימים, וצריך ללבוש עד שיורגש בבגד שימושו בו, ובדיעבד כשלא החליפם לפני ר"ח יש עצה להעבירם על הקרקע שיתאבק הבגד קצת, (דהיינו שלא יהא ניכר על הבגד שהוא מכובס מחדש).

מותר להחליף את הבגדים אף בשבת ובתנאי שלא יהא ניכר שמחליפם לצורך חול, דהיינו שילבישם בענין שיהנה בשבת מהבגד, וכן שלא יאמר בפיו שמלבישם לצורך חול.

איסור תפירה

אסור לתפור בגדים חדשים וכן לעשות מנעלים חדשים מראש חודש ואילך אבל לתקן בגדים ישנים ובפרט תפירת כפתורים, או בגד שנקרע מותרת לתפור בכל ענין.

והכלל בזה דרחיצה שאסרו, היינו רחיצה לשם תענוג והנאה, אבל רחיצה להעביר לכלוך או זיעה וכדומה מותר.

ולכן יש להקל להתרחץ בענין שצריך להסיר לכלוך או זיעה ואם צריך לזה מותר אף בסבון, ושיהיו המים צוננים או שיהיו פושרים, ונכון שלא לרחוץ בפרהסיא, והדבר מסור ללב ירא ה' מתי להקל בזה, (לשון שבה"ל, ושם הקיל לרחוץ דווקא בדרך אברים אברים ולא כל גופו בבת אחת).

רחיצת קטנים

אם נחוץ קצת לבריאותם בימים החמים שנגרם להם פצעים וגירויים כשאינם מתרחצים - מותרים ברחיצה, ואפי' אם הם גדולים קצת אם הם מתלכלכים בזוהמא ובכל לכלוך, ובפרט במקומות המזיעים מותר לרחצם בחמין ואם נחוץ גם בסבון.

ערב שבת חזון

בערש"ק חזון מחליפים המפות שעל השולחן, וכן המגבות, וכן נהגו כהיום בכל המקומות ללבוש בגדי שבת כמו בכל שבת.

צחצוח נעליים שנתלכלכו - מותר.

ליטול ציפורניים - לכבוד שבת או מצוה מותר.

בער"ש חזון מותר לחפוף ראשו בחמים כיון שרגיל בזה בכל ער"ש, ואסור לרחוץ כל גופו אפילו בצונן, רק ירחוץ ראשו ידיו ורגליו בחמים.

טעימת התבשילין בע"ש

מותר לטעום מעט מהמאכלים של בשר בערב שבת לראות אם מתובלים היטב, והיינו דווקא טעימה בעלמא אבל לאכול מהתבשילין לקיים טועמיה חיים זכו אסור.

נקיון הבית

נהגו שלא לשטוף הקרקע בט' הימים, ואם נתלכלך הקרקע מותר, וכן לכבוד שבת מותר.

תפירה לצורך לימוד דהיינו שתופרים דבר שאינו ראוי ללבישה, אלא לומדים על סתם חתיכות בגד יש להקל.

איסור בשר ויין

אין אוכלים בשר ושותים יין מר"ח אב ועד בכלל. גם שומן בשר וגם תבשיל שנתבשל בו בשר או יין, אם ניכר בו טעם הבשר אסור.

מותר לבשל המאכלים בקדירות של בשר.

גם קטנים אסורים בבשר ויין, אפילו לא הגיעו לגיל שיכולים להתאבל על ירושלים, ויש מקילים, והמנהג להקל היכא שהם קטנים ביותר ואינם אוכלים שאר מאכלים חוץ מבשר.

חולה, יולדת וכדו' - יש להקל לאכול בשר עוף, ובוודאי דמותרים לאכול תבשיל של בשר.

ויש דכתבו דאנן יתמי דיתמי אין לנהוג כן אלא למי שבקבלה בידו מרבתינו, ואנחנו בעקבי השולחן ערוך נלך, (אחרונים, ועיי' שבה"ל ח"ו ע"ב).

רחיצת הגוף

אין לרחוץ כל הגוף אפילו בצונן ורק פניו ידיו ורגליו מותר ודוקא בצונן.

טבילה במקוה - והנהיגים להקפיד לטבול כל יום ויום במקוה כל השנה חוץ באונס, התירו רבותינו לטבול גם בימים אלו, אלא במקוה צוננת דווקא, ולא יתעכב שמה לתענוג.

אבל היות שכמה אנשים מצטננים בנקל במקוה צוננת, ואם נחמיר להם לא יטבלו, לכן לנו הנמשכים אחרי הבעש"ט זי"ע שהוא דבר חמור יש לעשות שיהיו קצת פושרין, אבל לא יותר מהנחוץ ממש בשום אופן.

רחיצה לצורך רפואה וכדו'

מי שיש לו צורך לרחוץ מפני צרכי רפואה וכדו' (כגון שיש לו חטים בראשו דמותר לרחוץ ראשו) מותר.

ובענין הרחיצה בזמן הזה, ובפרט במקומות שהחום גובר ומזיעים הרבה, כידוע דיעות המקילין,

קחו ברכה אל תוך בתיכם

נעמט אריזון אין שטוב

דעם הייליגן רבי מאיר בעל הנס פושקע
פון כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק צדקת רבי מאיר בעל הנס

רופט: 917-880-2712

צו באקומען אונזער פושקע קען מען זיך ווענדן צו:
מו"ה יצחק אייזיק מנחם וויזל ה"ו גבאי קודש פונעם כולל

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיב אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת מטו"מ

נו"ה איתמר טובי שווארטץ הי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

נו"ה ישעי' הערש שפיטצער הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

נו"ה מרדכי שלעזינגער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

נו"ה יצחק בעריש סאבדער הי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

נו"ה שלמה מעבדלאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

נו"ה יואל יצחק שטערן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה מנחם שמואל פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

נו"ה יואל פריינד הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

נו"ה חיים הערש אבערלענדער הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

נו"ה אהרן הערש וועבער הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

נו"ה איתמר אליעזר זאב מייזליש הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

נו"ה אורי שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה הזו, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבינו משה ב"ר צבי הירש זי"ע טייטלבוים בעל "ישמח משה" יומא ההילולא כ"ח תמוז (תר"א)

מרו הישמח משה נולד בעיר פרעמיסלא בשנת תקי"ט לאביו ר' צבי הירש זצ"ל שהי' תלמיד חכם מובהק, ומתפרסם בדוחק מגיע כפו, והיה נצר למשפחות מיוחסות, ויחוסו מגיע להרמ"א ולהמהרש"א, והמהרש"א התייחס לרש"י ולר' יוחנן הסנדלר עד דוד המלך.

כבר בשחר טל ילדותו יצא שמו בכל העיר כעילוי ותלמיד חכם מצויין, ובהיותו כבן תשע שנים כבר דרוש דרש משה פילפל עצום בחריפות נפלאה לפני הלומדים שבעיר פרעמיסלא. וידוע שכאשר היה ילד כבן י"ב שנים היה לו כמה וכמה קושיות ולא היה לו מי שיתרן אותם ונסע לוילנא להגר"א ז"ל אשר השיב לו תירוץ על כל קושיותיו, אח"ז הזמין אותו הגאון על שב"ק אל שלחננו, וביום א' אחר שב"ק נעשה בר מצוה, ועשה הגאון סעודת בר מצוה בעבורו, אח"ז אמר לו הבחור משה שבדעתו להשאר שם ללמוד, אמר לו הגאון: "לך לשלום לביתך כי מדינת אונגארין ממתנת עליך".

בעודו צעיר לימים כבן עשרים ושש נתמנה לאב"ד בעיר שניאווע למלא מקומו של הרה"ק ר' שמעלקע מניקלשבורג זי"ע, וסיפר מרו הייטב לב בשם זקינו הישי"מ שפי"א בליל שב"ק בהתפללו בחדרו הסמוך לביהכ"נ מקום בו התפלל הרבי ר' שמעלקא ופתאום זכה והרגיש בעצמו יראת ה' גדולה עד מאד, עד מלא שבוע זו ואמר שפי השערות לא היתה מדינית היראה זו שלו, כי אם שירי קדושה שנשאר שם מעבודת הלוי הקדוש מוהר"ש, ושוב בליל שיק שאחריו הרגיש בעצמו אהבת ה' אהבה נפלאה מאד אשר כמעט נפשו יצאה מגודל התלהבות באהבתו ית"ש ג"כ עד מלא שבוע זו, וידע בנפשו שלא מכחו הוא כ"א מציאה מצא שירי טהרה מקדושת הק' הנ"ל.

בשניאווא החתיל הישי"מ לנהוג נשיאותו ברמה, תיקן תקנות לטובת העיר ושקד בכל כוחותיו להעמיד הדת על תילה, ודרש ברבים בכל עת מצוא, וביחוד ידוע איך הלהיב את העם בדרשותיו בימים הנוראים, וכיבס נשמתם של הקהל הקודש בדמעות עיניהם.

בשבת נחמו שנת תקס"ח עבר לגור במדינת אונגארין ונתקבל לרב ואב"ד באוהעל, ומסופר שהרב ר' שמעי' ווייל היה רב באוהעל לפני הישי"מ, והיה לו מחלוקת בעיר, ורבים היו שציעורו והקניטוהו, לפני פטירתו אמר שאלו שציעורו יתחרטו, ואחרי פטירתו התחילה המגיפה ר"ל בעיר, וילדים קטנים התחילו למות, כשהגיע הישי"מ לקבל את הרבנות ונתוודע לו מן הדבר, לקח עמו עשרה אנשים והלך אל קברו של הרב הקודם, ואמר כעת אני המרא דאתרא, ואני גוזר שמעתה ישתקע האש, ותשקט הארץ.

מיד בדק את הפירצות השכוחות שבעיר והתחיל לעורר את העם בדרשותיו החוצבות להבות אש, והוציא "קול קורא" בת י"ג סעיפים בו עומד ומתריע על הדברים הצריכים תיקון, ובעיקר עורר שם בפירצת ריקודי תערובות אשר היה פרוץ בגליל ההוא בימיו, ומשום מיגדר מילתא אסר כל מיני ריקודין, גם אסר לעשות "סעודת חתן" (חתן מהלך) בלילה שלפני החתונה שגרם אז לריקודי תערובות, וגזר אומר על כל הרבנים מסדרי הקידושין שיחקרו אם עשו "סעודת חתן" לפני החופה, ואם עברו על אזהרה זו לא יסדרו קידושין.

מעת בא הישי"מ לאיהעל נפח רוח חיים של שלהבת החסידות בכל הסביבה ומאו נמשכו רבים לדרך הבעש"ט ותלמידיו משם הפיץ תורה וחסידות לכל המדינה.

סיפר רביה"ק זי"ע, שבסוף ימיו של הישי"מ באו לפניו ראשי הקהילה בקובלנא על שאינו מתפלל עמהם בבית הכנסת רק בחדר מיוחד, ועוד דברים שמחוייב האב"ד להקהילה והוא פורש מהם לגמרי, ועל כן רצו להעבירו מהרבנות ולמנוע ממנו השכירות הקבוע לו, נענה ואמר להם: צאו וחשבו כמה שרופות היו בעיר במשך י"ח שנה האחרונים, או אם אשה ח"ו הפילה במשך שנים אלו, יצאו וחשבו שלא הי' שום שרופה ולא שום הפלה בי"ח שנים האחרונות, א"כ אמר להם מגיע לי שכר בתור שומר העיר, שבוכותי נמנע מכם ההפסדים הנ"ל.

בקיץ שנת תר"א נחלה והיו לו יסורים וניסו הרופאים להקל ממצבו ולא הועיל, אז קרא לבני קהילתו וצויה להם שיקבלו עליהם לרב את נכדו הרב מסטראפקוב ה"ה הרה"ק הייטב לב זי"ע. ביום שב"ק כ"ח תמוז הוטב לו לגמרי, ואז אמר שכל מה שיצטרכו ילכו לבנו הרב מדראהביטש זי"ע כי הוא יפעול בברכותיו מה שהוא פעל בהקמעות, ואח"כ התחיל להתפלל תפילת מנחה ובאמצע תפילתו השיב את נשמתו הטהורה ליוצרו.

כתובה בר"ת וכנראה שהי' לו ענין לכתוב בר"ת, והי' חותם על הקמיעות דברי משה בן חנה רב באיהעל עכדה"ק.

הני עכברי רשיעי

אחד מהבע"ב החשובים בק"ק איהעל הרה"ח ר' משה לייב גינצלר התאונן לפני היש"מ דביתו מלא עכברים ומפסידים את התבואה בעת הקציר, היש"מ נתן לו קמיע ואמר לו דאם אחר הי' נותן לך קמיע זו לא הי' מועיל אבל אני נותן חיות בתוך האותיות ולכן מועיל וסיים דיסתכל היטב ויראה כח החיות של האותיות הלה קיבל את הקמיע ולפלא ראו בחצות הלילה איך שורות שורות של עכברים הולכים להם זה אחר זה מן הבית, לימים אחר פטירתו של היש"מ נודמן בנו יחידו רבי אלעזר ניסן לאיהעל וביקש להביא את הקמיע ומצא כתוב בו, את בריתי אקים את יצחק אני משה בן חנה מצוה להשר של עכברים שיגרש את העכברים מביתו של פב"פ ויהי קידוש ד' על ידו.

אותיות פורחות

פעם אחת נתן הישמח משה קמיע לחולה בתנאי שלא יטול הקמיע מעליו בשום פנים הלה כרכו בבגדו ולא הפשיטו מעליו, בהגיע ערב יו"כ והלך למקוה לכבוד קדושת היום תיכף הגיש יסורים נוראים ומחלתו חזרה אליו כמקדם ובחפשו את הבגד עם הקמיע לא מצא שוב את הקמיע, הלה נסע תיכף להיש"מ וסיפר לו המאורע אמר לו דהקמיע פרח ממנו כשהפשיט את בגדו הלה התחנן על נפשו ונתן לו קמיע אחרת.

צופה ומביט

כחו של הישמח משה בנתנית הקמיעות לא היתה אלא לשעה אלא אף לדורות אחריו, צפה למרחוק ברוח קדשו, כאשר יסופר על אברך אחד מקורב להיש"מ שלא זכה להתפקד בזרע של קיימא, ונסע פעם אחת לאיהעל ונתן פתקא בבקשה שיוכה לזרע של קיימא, הישמח משה נתן לו קמיע וברכו שבעוד שנה יוליד זרע של קיימא, והזהיר אותו באזהרה נמרצה ששום אדם לא יפתח את הקמיע ולא יביט בה, האברך בא הביתה ולא סיפר לשום אחד שקיבל קמיע מפחד שלא יפצרו בו להראות להם, הרב דמתא קרא את האברך ושאל אותו על תהלוכותיו בהיותו בצל הישמח משה, כי הרב היה גם כן מחסידי הישמח משה לו קמיע, כי ידוע שהיה רגיל ליתן קמיעות שראו מהם נפלאות רבות ונוראות, האברך לא רצה לגלות להרב, וגם לא רצה להוציא שקר מפניו, על כן בחר במדת השתיקה, הרב הפציר בו ואמר משתיקתך רואה אני שנתן לך קמיע והיתכן שתעלים ממני, והעתיר עליו דבריו עד שהאברך לא היה יכול להעיו פניו נגד הרב דמתא, עד שהודה שקיבל קמיע באזהרה ששום אדם לא יפתח אותה.

הרב לקח את הקמיע פתח אותה ומצא בתוך הנייר גייל מונח קצת בעיקום, הרב הניחו ביושר, קרא את הנכתב בו חזר

איתמחי גברא איתמחי קמיעא

בעוד שהי' רבותיו הקדושים של הישמח משה בחיים חיותם, הי' החווה מלובלין והמגיד מקונוין זי"ע לא ענה לקוראיו להדופקים על פתחו להפקד בדבר ישועה ורחמים והי' שולחם לרבותיו, ולאחר פטירתם שלח פעם חולה אנוש ר"ל אל הרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע אמר לו הרה"ק מרימנוב שישוב לביתו ויאמר להרב מאיהעל משמו שכבר בא העת שיחלוץ מנעלי הילדות מעליו ויסיר משה את המסוה מעל פניו כי יודע שבכחו לפעול ישועות לכלל ישראל, והישמח משה לא הי' יכול לעמוד מפני גזירת הרה"ק מרימנוב ויברכהו, ונתרפא מחליו, ותהום כל העיר כי הי' ידוע במחלתו האנושה, ומני אז באו אליו למאות ולאפים לישועה ולברכה.

היש"מ גילה פעם לנכדו הייטב לב זי"ע כי זה דמסתיר כח פעולותיו ותפלותיו בנתנית קמיעות יען כי מידת הענוה ושפלות רוח הוא מוטבע בטבע במשפחתו הרוממה מדור דור אשר יסלדו מכל פרסום וזיהרא והוא אינו יכול להשיב פני הבאים אליו ריקם על כן הוא מסתיר כח תפלותיו ופעולותיו בשמים באיטלא של קמיעות.

רביה"ק זי"ע סיפר בשם חו"ז הרה"ק ר"מ מראזוואדאב זי"ע שהוא שמע מזקינו היש"מ מה שלחש לפני נתינת הקמיעות, שנותן רק לכבודו יתברך שיראו כח השמות הק' ולא יסברו שיש ח"ו כח ביד הרופאים הטמאים לרפאות.

והי' היש"מ רגיל לומר דעיקר כח הקמיעות הוא האמונה בהביות"ש שבידו להושיע ומי שאינו מאמי באמונה שלימה מעומק הלב לא הי' פועל, ואמר פעם לנכדו הייטב לב כשבאו לפניו ב' יהודים להתברך ולקבל קמיעות אמר כשהלכו מלפניו דלוה יפעול ולוה לא יפעול כי זה מאמין משא"כ האחר.

וחי בהם

סיפר מרן רבינו הק' זי"ע בשם הרה"ק ר' משה מראזוואדאב זי"ע שהי' לו להיש"מ סופר שהי' כותב לו הקמיעות והי' אומר דכשהסופר כותב הקמיע עדיין אינו כלום אלא שאני לוחש עליו (באשפרק) אני נותן בה חיות ולפעמים היו רואים איך שהקמיעות מתנענעים מעצמן, וידוע שהרה"ק השר שלום מבעלז זי"ע הי' מתנגד מאוד לנתנית קמיעות ואמר פעם דרק המגיד מקונוין הי' יכול ליתן קמיעות כי לא הי' בן אדם כלל משא"כ אחר, נענה לו הרה"ק ר' שלום מקאמינקא ואמר דגם הרב מאיהעל אינו בן אדם ויכול לתת קמיעות והוסיף דראה בעיניו איך שקמיע של הרב מאיהעל יש לה חיות והולך על ידו של אדם מלמטה למעלה.

ומסופר בשם א' מנכדי היש"מ שיה' לו שולחן מיוחד מלא מקמיעות וכשהיו מבקשים ממנו קמיע הי' פושט ידו והקמיע היתה מתקרבת עצמה לתוך ידו.

רביה"ק זי"ע הי' אומר דעל פי רוב הי' הקמיעות של היש"מ ר"ת משמות הק' ופ"א ראה קמיע שהיתה רק תפילה

דבר המלכות

הייטב לב כשהי' רב בסטראפקוב ביקש פעם קמיע עבור ילד שנחלה במחלת הנפילה ר"ל ושלא לו היש"מ קמיע ולא הועילה, כשנסע לימים אל זקינו וסיפר לו על המאורע אמר לו היש"מ דמלכותא דרקיע כעין מלכותא דארעא דאם אחד מבקש דבר מאת המלך עד שהמלך ממלא בקשתו עובר הדבר מיד ליד מהשרים היושבים ראשונים במלכות עד השרים התחתונים, ולפעמים מתעכב הדבר על ידיהם, וכאשר חזר הייטב לב לביתו מצא את הילד בריא אולם, ועיי' בישמח משה פ' נשא שמביא בשם היערות דבש דדבר הנעשה נגד הפמליא אינו נעשה כל כך במהירות וריוות משא"כ כשהכל מסכימין נעשה בזריות ובמהירות עיי"ש.

ויש עוד הרבה להאריך בזה, וא"ה עוד חזון למועד ועיי' עוד להלן במדור שולחן מלכים בענין זה

וסגר הנייר והחזירו להאברך, עבר שנה ולא נפקד עוד, הודיע לחבריו שהוא רוצה לנסוע עוד הפעם, כי פלא בעיניו שברכתו של אותו צדיק לא נתקיימה, שמע חבריו שנוסע לאוהעל, אמר לו בבקשה ממך הן אתה נוסע להצדיק, קח נא את בני הילד משה'לי בן חמש-שש שנים שישע עמך להכיר את הרה"ק מאוהעל, האברך הסכים ולקח את הילד שלחבירו ונסעו לאוהעל, בבואו לפני הישמח משה התלונן על אשר לא הועילה הקמיע, בשמוע הישמח משה את דבריו תמה מאוד, היתכן שקמיעות שלי לא יעשו פעולה לטובה, ואמר להאברך איפה הקמיע שלי ונתן לו, פתח היש"מ הקמיע וצעק מי זה הוא אשר מלאו לבו למשמש בקמיע שלי וזוועדה האט געהאט א קעזה צו נישטירן אין מייענע קמיעות".

פתאום שאל הישמח משה מי הוא זה הילד העומד עמך פה, ענה האברך חברי בקשני שאקח ילד שלו להכיר את הישמח משה, אז קרא הישמח משה את הילד ושאל אותו מה שמך, אמר משה'לי, אמר הרב קח לך זאת ונתן לו נייר מכורך וסגור ואמר לו שמע מה שאני אומר לך ותזכור היטב "כשילד נתגדל, והי' לאיש, נושא אשה, מוליד בנים, או טוב להיות לו דבר כזה" הילד לקח את הנייר המכורך והניחו בכיסו, והיה לפלא בעיני האברך ובעיני כל השומעים, כשבא הביתה סיפר לאביו מה שנתן לו הרבי הנייר הנ"ל והיה לפלא ולשיחה בפי הבריות, הילד השתעשע בנייר הנ"ל, והחשיבו מאד והחביא אותו בין חפציו וסגר אותה כדרך הילדים, עברו כעשרים שנה היש"מ כבר עלה השמימה, הילד נתגדל ונשא אשה והוליד בן, וקרא שמו בישראל (למשל ראובן), בהיות הילד בן שנתיים ושלוש נחלה בחולי אנוש ודרש ברופאים ורפואות שונות וסגולות ואין מועיל, מיום ליום הרע מצב הילד עד שנסע לעיר גדולה לרופא מומחה והתייאשו למצוא לו תרופה, ובא חזרה לביתו בצער גדול עד מאוד.

והיתה שם אשה אחת זקנה מינקת שהיא היתה מינקת האברך משה'לי, וכך הורגלה בבית אבותיו, והיתה משרתת בבית תמיד וסבלה יסורים גדולים מחולי הילד, ויום ולילה שמרה על מטת הילד החולה, והנה פתאום נתעורר לה רעיון וצעקה לבני הבית זכרו נא לפני כעשרים שנה הביא משה'לי קמיע מהרה"ק מאוהעל, ואמר שכשמתגדלים ונושאים אשה ומולידים בן זה הוא טוב, אם כן אולי כיוון הצדיק על עת כזאת עת צרה וצוקה, מהרו נחפוץ לבקש מקום חבילת השעשועין של משה'לי שכבר זה לו עשרים שנה שהסחיו דעת ממנו, יגעו וחפשו בבית אוצרות עצים ומחסנים ומצאו את החבילה שעבר עליו החלודה, ופתחוה והוציאו בהנייר המכורך ופתחוה והיה מונח פתקא וכתוב עליו (למשל) יעקב ראובן, היינו שהיה כתוב בו שם הילד ועוד שם אחד תיכף נקבצו עשרה אנשים והוסיפו לו את השם הכתוב בפתקא, והילד התחיל לשוב לאיתן בריאותו, וכעבור איזה ימים הבריא לגמרי, וראו כוחו של הצדיק להביט למרחוק.

לוח ההילולא

כ"ח תמוז

- ❖ רבי אלעזר מליזענסק ב"ר אלימלך - תקס"ו
- ❖ רבי משה טייטלבוים מאוהעל ב"ר צבי הירש (ישמח משה) - תר"א
- ❖ רבי ישעי' משולם זושא מטשערנאביל ב"ר אהרן - תרמ"א
- ❖ רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע) - תרמ"ו

כ"ט תמוז

- ❖ רבי שלמה ב"ר יצחק (רש"י) - ד"א תתס"ה
- ❖ רבי נפתלי מקשאנוב ב"ר דוד - תרט"ג

א' אב

- ❖ אהרן הכהן בן עמרם - ב"א תפ"ז
- ❖ אלעזר הכהן בן אהרן הכהן - ב"א תקט"ז
- ❖ רבי שמואל שהרנפעלד ב"ר דוד צבי (חתן סופר) - תרמ"ג
- ❖ רבי אהרן האלברשטאם אב"ד צאנו ב"ר חיים - תרט"ד

ג' אב

- ❖ רבי שמשון מאסטראפאלי ב"ר פסח - ת"ח

ד' אב

- ❖ רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר צחק ברכיה (רמ"ע מפאנו) - ש"פ
- ❖ רבי אפרים ב"ר יחזקאל מקאזמיר - תרט"ד
- ❖ רבי בן ציון מבאבוב ב"ר שלמה - תש"ג וחתנו, רבי יחזקאל שרגא מקראקא ב"ר יצחק ישעי' מטשחויב - תש"ג

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי היים

ב"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

נחמו נחמו יאמר אלוקיכם

בצער רב משגרים אנו בזה תנחומינו הנאמנים, קדם מע"כ ידידינו היקר מפז ומפנינים, הרבני הנגיד הנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, איש חי ורב פעלים לתורה ולתעודה, כל פה אליו יודה, להגיד שבחו של אהר"ן, שמו מהללים בשיר ורון, בונה ומקים עולמות של תורה, לו זרוע עם גבורה, בניהול המוסדות לשם ולתפארה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן, תומך נלהב לכוללינו הק' בכל עת ועידן,

הרה"ח ר' אהרן וועלץ שליט"א

מנהל כללי ורוח החיים של מוסדות סאטמאר בעזאב"י בארא-פארק יע"א

המתאבל מרה בפטירת אביו הרבני החסיד המרומם והנערץ

מו"ה אשר ישעי' וועלץ ע"ה

מראשי קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"פ

ואתו עמו ינחמו בכפליים אחיו ידידינו היקרים והחשובים
כאו"א בשמו הטוב יבורך

מוה"ר אברהם מאיר הי"ו, מוה"ר הערשל הי"ו

ומוה"ר נחום חיים הי"ו

תנחומינו הנאמנים ישעשעו נפשך, ונס יגון ואנחה ששון ושמחה ישיגוך, וזכות מעשיך הטובים יגן עליך, שמעתה ועד עולם ישמע אך קול ששון באהליך, ובשכר מעשי הצדקה והחסד תתברך בתענוג ונחת, מתוך הרחבת הדעת, שפע ברכה בכל עת.

המשתתפים בצערך מרחוק מקום וקירוב לב

הנהלת הכולל

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — עה — בלתי מוגה

יום ד' פרשת בהר בחוקתי (ל"ד בעומר) תשס"ט לפ"ק

ביקור אצל הגה"צ רבי יונתן בנימין גאלדבערגער שליט"א

גאב"ד קהל בוקאוסק בבארא פארק - הרב"נ כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל

באכסניא בגלילות קרית יואל יע"א

אב"ד בוקאוסק: אין באבוב האט מען געפירט מיט.

א' הנכוחים: אין דזיקוב איז דאך ל"ג בעומר געווען א גרויסער טאג. (והגה"ק רבי מאיר נתן ז"ל אבי הגה"ק מהר"ש מבאבוב ז"ל, ה' חתן הגה"ק רבי אליעזר'ל מדזיקוב ז"ל).

אב"ד בוקאוסק: אין ראזוואדאו (אצל הרח"ק רבי משה מראזוואדאו ז"ל בן הרח"ק רבי אליעזר מדזיקוב ז"ל) איז אזוי געווען, איך ווייס נישט צי אין דזיקוב אויך.

רבינו: דער בלאזבער רב (הרח"ק רבי צבי אלימלך שפירא בעמחים צבי לצדיק בן הרח"ק רבי דוד מדינוב ז"ל) איז געווען א איידעם ביי רבי משה ראזוואדאווער, און ער האט זייער אינטערסאנט גערעדט - אזוי מער שארף גערעדט, אפילו לגבי זיין שווער אויך - האט ער געזאגט "מיין שווער מאכט ל"ג בעומר א גאנצע גא...". (וכידוע היו לו ענינים וכוונות בזה).²

אצלו, ורבינו נתן לו הרמן ורשותא בכשר פנים יפות ובברכת בריאות השלימות. ועל זה היה סובב השיחה דלהלן.

2 ידוע שהרח"ק ר' משה מראזוואדאו ז"ל העיד על עצמו שיש לו ניצוץ מנשמתו של רשב"י, ואכן היה נוהג ביום ל"ג בעומר להתפלל לפני התיבה כל השלש תפילות, והיה זה לפלא כי מפאת גודל חולשתו לא התפלל כמעט כל השנה לפני התיבה, ואפילו ביומא דהילולא של אביו.

רבינו: ווי אזוי פילט איר זיך?

אב"ד בוקאוסק: געלויבט דער פון אויבן, ברוך השם. **והמשיך ואמר:** מרובה מידה טובה ממידת פורעניות (מוטה יא), אז ס'שטייט לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו (דברים כג, ח), אז מ'געפינט זיך אין אזא הייליג מקום, דארף מען אוודאי און אוודאי מכיר טובה זיין.

רבינו: כ'האף אז מ'זוועט אהיים פארן מיט בריאות השלימות.

אב"ד בוקאוסק: דער זיידע ז"ל רבי מאטעלע האראנסמייפלער האט געזאגט, מ'זאגט שבת ביים דאווענען (בתפלת מנחה) 'ועל מנוחתם יקדישו את שמך' (דהיינו שבהיות בני ישראל יושבים על המנוחה ועל הנחלה יקדישו את שמו ית' ולא הלילה על ידי צער ויסורים).

1 ודיברו מעניני יום ל"ג בעומר

1 האב"ד בוקאוסק שליט"א היה בגלילות קרית יואל על ב' שבועות לפוש ולנוח לצורך בריאות גופו, ובני קהלתו ותלמידיו רצו לבוא כליל ל"ג בעומר לבקרו ולסדר סעודת ל"ג בעומר שינהל הרב שליט"א לכבוד היום, וע"ז פנה הרב מבוקאוסק שליט"א לכ"ק מרן רבינו שליט"א ע"י הטעלעפאן ואמר היות שהמקום שהוא נמצא עכשיו הוא בגלילות קרית יואל, על כן הוא רוצה לבקש רשות מהמרא דאתרא לנהל סעודת ל"ג בעומר ברבים לפני בני קהלתו אשר רוצים לבוא

דער ראזוואדאווער רב האט נאך געגעסן קעסט ביים ישמח משה, נישט לאנג, נאר אפאר וואכן, ער האט התונה געהאט נאך שבועות, און כ"ה תמוז איז דער ישמח משה אוועק, שנת תר"א.

ער איז גאנץ יונג געווען ווען ער האט התונה געהאט, ער האט התונה געהאט ביי די דרייצן יאר.

דער ישמח משה האט איהם צוגעשיקט צום עמוד.

אב"ד בוקאווסק: שנה ראשונה נאך.

רבינו: יא, ער איז אויך נאך געווען קוים בר מצוה...

והמשיך רבינו לספר: און ער האט געדאוונט פאר'ן עמוד, דעם צווייטן שבת האט ער איהם נאכאמאל צוגעשיקט צום עמוד, און האט אויך געדאוונט, דעם דריטן שבת האט ער איהם נאכאמאל צוגעשיקט צום עמוד, האט ער געזעהן אז מ'שיקט איהם צו וואך נאך וואך, האט ער געפרעגט "כ'בין עפעס דער שטאט'ס חזן?" האט דער ישמח משה געזאגט "ווען דו זאלסט וויסן ווי אזוי די פמליא של מעלה האט הנאה פון דיין דאווענען, וואלטסטו נישט אזוי געזאגט".

הרב ר' בן ציון בנו של הרב מביקאווסק: הייסט דאס אז דער ישמח משה ביזן הסתלקות איז נישט קראנק געווען.

רבינו: אזוי שרייבט מען אויף איהם "לא כרתה עיני ולא נם ליחור".⁴

ער איז דאך געווען א אייניקל פונעם ייטב לב - זיין שווער דער ראזוואדאווער רב איז געווען א איידעם פונעם ייטב לב - האט דער ייטב לב געזאגט אויף איהם ביי די אכצן יאר אז ער קען אלע כתבי האר"י.

אין אבני צדק (י"ד סי' ק"ח) איז דא א תשובה פונעם ייטב לב צו זיין זוהן רבי יהושע פון ריבאטיטש,³ ער האט געמאכט א ספר קרן יהושע.

א' הנוכחים: דער בלאזבער רב האט לאנג מאריך ימים געווען.

רבינו: יא, ער האט געזאגט פאר זיין זוהן דער ריבאטיטשער רב "אן א ציינער וועסטו נאך ארויס גיין ביי יחור..."

אב"ד בוקאווסק: דער קדושת ציון - דער עלטער שווער ז"ל - האט געזאגט ווער ס'זויל זיך מציינר זיין ווי אזוי א מלך ישראל האט אויסגעזעהן, זאל קוקן אויפן ראזוואדאווער רב, אזא מימרא האט ער געזאגט. - כ'האב עס כמה פעמים געהערט פונעם שווער ז"ל, ער איז געווען א בעל צורה און א געשטעל.

רבינו: דער ייטב לב שרייבט אויף איהם חתני הרב הצדיק הקדוש.⁴

גם הרכה אנשים שכאו אליו בבקשות במשך השנה דחה אותם עד ליום ל"ג בעומר, ואכן ביום זה נתאסף קהל רב בראזוואדאו ואמר שאילו היה יכול להגיע בל"ג בעומר למירון, היה יכול לפעול עבור יהודים כל מה שהיה רוצה, ואולי אפילו את הגאולה שלימה.

ועי' בס' י"ג אורות (ח"ב, עמ' ר"ט) כי פנ"א ביום ל"ג בעומר היה הגה"ק מצאנו ז"ל בעיר דזיקוב לרגל איזה שמחה בבית הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב ז"ע ושלה הרה"ק ר' אליעזר את בנו ר' משה'לע מראזוואדאו להביא את הרה"ק מצאנו להסעודה, ובעת שהלביש הד"ח את עצמו ללכת, שאל לר' משה'לע אם יודע הסוד של ל"ג בעומר, וגילה לו הד"ח ענינים גבוהים מאוד בענין זה, וגמשיך השיחה זמן רב, וביתיים ראה אביו הרה"ק ר' אליעזר שבנו מתמהמה לבוא ושלה שליחים אחרים להביאם, אבל ר' משה'לע החזיק בידו את הדלת כדי שהשליח לא ינסה כי לא רצה שהד"ח יסיק מלגלות לו הסודות...

³ וז"ל בתחילת התשובה: "החיים והשלום לאהובי נמדי האברך החריף ובקי מו"ה יהושע שפירא נ"י".

⁴ עי' בייטב לב (פרשת בא) עה"פ ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור וגו' (שמות יג, ט), שכותב שם בזה"ל: "ומפי חתני הרב הצדיק הקדוש המפורסם בישראל גדול שמו מו"ה משה הורוויץ נ"י אבד"ק ראזוואדאב בהיותו בימי נעוריו סביב לשולחני", עיי"ש.

⁵ לשון זה הוא מנכרו הגה"ק רבי יקל אבד"ק וואלאווא ז"ל בקו' תהלה למשה (דף י"ב), וז"ל: "ומשה בן שמונים ושתי שנים ביום עלותו השמימה, לא כרתה עינו ולא נם לחור". עוד כותב שם: "גופו הקדוש היה חזק מאוד, ומעולם לא השתמש בשום מותרות, לא שתי רויך טאבאק ולא שאף שניפטאבאק ולא הביט בבתי עינים שקורין בריל והרופאים כאשר ביקרו אותו בחולאתו קודם פטירתו אמרו כי הוא בריא בזוגו באבריו כבן ארבעים שנה ומעולם לא בא רופא לביתו [עי' רמב"ן ריש פ' בחקותי], ולא נסע למרחץ וכדומה, עיי"ש".

דער דברי חיים שרייבט עס אויך אין א תשובה (ה"ר סי' א) אז דער ישמח משה האט נישט געדארפט קיין ברילן.⁶

הרב צי: אמאל שרייבט מען און ס'איז נישט אזוי פונקטליך.

רבינו: ווען ער איז אמאל נישט געזונט געווען, האט מען געוואלט רופן א דאקטער, האט ער געזאגט מען זאל נישט רופן. נאר ער איז ארויסגעגאנגען אביסל אויף די זון, און האט געזאגט שמש צדקה ומרפא בכנפי' (מלאכי ג' ב).⁷

ס'איז געווען א פלאצדיגע מעשה, אין מונקאטש איז געווען א איד וואס האט געהייסן ר' יוסף זרח,⁸ א גרויסער עושר,

ער האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, איז ער געפארן צו רבי מאיר פרעמישלאנער, האט איהם רבי מאיר'ל געזאגט "פאר אהיים און פאר קיין אהעל צום אוהעלער רב, דארט וועסטו געהאלפן ווערן, אבער דו זאלסט פארן 'כציפרים עפות', שטעל דיך נישט אפ".

האט ער זיך אויפגעהויבן און אהיים געפארן, און איז אנגעקומען דאנערשטיג אהיים קיין מונקאטש, און האט געוואלט גלייך פארן ווייטער קיין אוהעל, זאגט איהם דאס ווייב בלייב דא אויף שבת און נאכדעם וועסטו ווייטער פארן קיין אוהעל, און ער האט איר געפאלגט. נאך שבת האט ער זיך אויפגעהויבן און איז געפארן קיין אוהעל, און איז אנגעקומען צום ישמח משה'ס לויח.⁹

און דארט האט ער געהערט דערציילן, אז פרייטיג צונאכט'ס האט דער ישמח משה געפרעגט צי ס'איז נישט געקומען איינער וואס דארף א ישועה וועגן קינדער (והתכוון על ר' יוסף זרח שהתעכב בכיתו בשבת).

און ווייל ער האט טאקע נישט געהאט קיין קינדער האט ער געבויעט א בית המדרש אין מונקאטש, ס'האט געהייסן "ר' יוסף זרח'ס בית מדרש", א חסידיש בית מדרש מיט

ואת העיר מונקאטש קרא ר' יוסף זרח'ס געגנט ע"ש הגאון החסיד רבי יוסף זרח האראוויטץ ע"ה שהיה דר במונקאטש שהיה מגדולי חסידיו צאנו.

9 מרן הישמח משה נסתלק ביום השבת בעת תפילת מנחה, וז"ל נכדו בתהלה למושה: "ביום ש"ק ישב על כסאו ונתן שבה והודיה להשי"ת כי הניח לו מהיסורים ובזמן מנחה התחיל להתפלל תפלת מנחה על מיטתו, ומתחילה אמר כל פרשת ק"ש ואח"כ התפלל מנחה והתחיל ברכות אמצעות אתה הונן, א"ל בנו הגה"ק אבי הלא ש"ק היום, ולא השגיה בו, והתחיל ברכה שלאחריו הישיבו אבינו, ובאותו רגע יצאה נשמתו בטהרה ביום ש"ק כ"ח תמוז שנת תר"א [הג"ה מהגה"צ מלאפוש ז"ל: ופלא כי האי סבא קדישא נפטר בש"ק בעת רצון בתפילת מנחה, ובנו יחידו הקדוש (רבי אלעזר נסן) נפטר ליל שב"ק סמוך לאור הבוקר, ונכדו ותלמידו מוהל"ה הקדוש (היי"ט לב) נפטר בליל ש"ק ו' אלול תרמ"ג כשתי שעות בלילה באמצע תפלת מעריב כאשר התפלל ואמר 'על כן ה' אלקינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך' יצאה נשמתו הטהורה]" עיי"ש.

6 וז"ל שם: שאלה, גדול הדור א' (מרן הישמח משה) שידך את נכדו הבתולה עב"ג והבטיח בקשרי התנאים לתת מזונות להווג... במשך שלש שנים רצופים... ובעת הגישו אין לא היה שמה אותו גדול לקבל קנין על תנאים האחרונים מנהוג, אעפ"כ שלח להווג הג"ל כפי אשר הבטיח להם, והנה סוף תמוז העבר נפטר הגאון המנוח ז"ל ונתעלה למעלה ושל"ה, והנה בא האברך חתן הגאון המנוח ז"ל להוציא מיורשי המנוח התחייבות, ומראה מכתב מהגאון הג"ל בחי שכתב לו כמה ענינים, ונתוך דבריו כתב לו אודות מעותיו, ואף שהגאון המנוח לא כתב בעצמו המכתב רק חתם ידו אין לומר שלא השגיח כמה שכתב הסופר... כיון שהדברים הג"ל המה סמוכים תיכף להתנימה בוודאי קרא היטב, ובפירט שגלוי לכל שהגאון המנוח הג"ל "אף שהיה זקן לא כהו עניו, והיה רואה למרחוק, וקרא כתבים בלא בתי עינים שקורין ברי"ל ממרחק...".

7 עי' בתהלה למושה (שם) וז"ל: "פעם אחד לא היה במזגו השוה ורצו לקרוא הרופא דאקטאר ולא הניח בשום אופן, אמנם אמר אמרו ז"ל מרגילות טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם ע"ה כל חולה הרואה אותו מיד נתרפא משמת תלאו הקב"ה בגלגל חמה שנאמר שמש צדקה ומרפא בכנפיה א"כ אלך ואשב מעט נגד החמה, וכן עשה והלך להצירו והכינו לו שם כסא וישב שם מעט ויורה לו השמש ושב אל ביתו בריא אולם".

8 הלא הוא החסיד הנגיד רבי יוסף זרח האראוויטץ ז"ל, ועיי' בס' נפלאים מעשיך שהוא גם היה מרבה להסתופף בצל הרה"ק מצאנו ז"ע, וכידוע הרה"ק מצאנו ז"ל הקפיד שלא להזכיר שם עירות מחשש שהם נקראים על שמות ע"ז, הוץ משני עירות שקרא אותם בשמם ושם האחת הוא עיר דוקלא כיון שמוזכר שם זה בתורה, ושם השנית הוא יערוסלאב כי הוא רומז על יראת-לב, וכשרצה לדבר מאויה עיר מסויים היה קורא אותה ע"ש חסידיו שהיו גרים באותו עיר או כפר, או ע"ש אדם מפורסם שהיה דר באותו הגליל.

ארויסגעלאזט אויפן וועג קיין צאנז, אבער ער איז שוין נישט אנגעקומען צו די לויז, אויפן וועג האט ער געזען אידן וואס קומען אהיים פון די לויז, איז ער נישט אריין געפארן קיין צאנז, און ער איז שוין קיינמאל נישט געווען מער אין צאנז.

אב"ד בוקאווסק: ער איז אויך נישט געפארן אויף דער יארצייט?

רבינו: ניין, ער האט געזאגט אז ער קען נישט פארן קיין צאנז ווען דער הייליגער רב איז נישטא.

וכיכד הגרי"ב את רבינו לברך על הפירות

הרב"צ: מיין זיידע ז"ל האט פארציילט א סיפור – כ'זויים נישט אויב ס'איז אויך מקובל אין אנדערע פלעצער – אז דער ישמח משה האט דאך געשריבן קמיעות, און ער האט דאך אביסל התנגדות.

רבינו: דער ראפשיצער רב האט געהאט א התנגדות צו די קמיעות.

בנו הרב"צ: און בכלל אין שטאט האט ער געהאט התנגדות, איז געווען דארטן א חברה ליצים וואס האבן מחליט געווען אז זיי וועלן שרייבן א קוויטל אז זיי האבן א מקשה לילד, און דער ישמח משה האט געשריבן א קמיע, דער וואס איז געגאנגען ברענגען די קמיע האט אנגעהויבן צו באקומען יסורים, און ער איז אוועק גלייך.

רבינו: יא יא, זיי האבן געוואלט מאכן ליצנות האבן זיי געבעטן א קמיע, כ'האב דאס געהערט פונעם מאטן ז"ל.

איינמאל תשעה באב איז מען איהם געקומען זאגן אז שקצים האבן געמאכט אין אוהעל א גאנצער 'באל' און מ'האט געהאלעט, דער ישמח משה האט דאס נישט געקענט פארשטיין, ווי אזוי קענען אידן מאכן אין תשעה באב אזאנס – ער האט דאך אזויפיל מתאבל געווען און מתאוונן געווען אויפן חורבן בית המקדש,¹² און דא הערט

אסאך ספרים,¹⁰ ביז צו די קריג איז נאך געווען דאס בית מדרש.¹¹

מ'האט דא גערעדט צי דער ישמח משה איז געווען געזונט, פרייטיג צונאכט'ס האט ער נאך געפרעגט אויב ס'איז נישטא איינער וואס דארף א ישועה.

הרב"צ: ס'איז געווען אמאל א צאנזער חסיד פון משפחת הענדלער, זיינס א אייניקל א יונגל איז אמאל געווען אין בעלזא ביי רבי ישכר בער, האט זיך דער בעלזער רב אנגערופן "דיין זיידע איז געווען דריי מאל ביים צאנזער רב", דאס יונגל האט געהאט דרייסיג, און האט זיך אנגערופן מיין זיידע האט פארציילט אז ער איז געווען נאר צוויי מאל אין צאנז, האט זיך רבי ישכר בער געווארפן אויף צוריק און זיך פארטראכט, און נאכדעם געזאגט "דער הייליגער צאנזער רב איז געווען א מלאך אלוקים זכראות פני אלוקים, ער איז געווען ביים צאנזער רב דריי מאל".

דער יונגל איז אהיים געלאפן צום זיידן און פרעגט פאר'ן זיידן וויפיל מאל איז דער זיידע געווען אין צאנז, האט ער איהם געענטפערט, כ'בין געווען צוויי מאל ווען ער האט געלעבט, און כ'בין אויך אנגעקומען צו די לויז. איז ער געווען דריי מאל אין צאנז.

רבינו: דער זיידע דער קדושת יום טוב איז דאך אסאך מאל געפארן קיין צאנז.

א' הנזכרים: ער האט איהם גערופן רבי ליפאלע.

רבינו: ער האט איהם גערופן "מיין ליפאלע", ער האט איהם נישט גערופן ר'...

המשיך רבינו לספר: נאך פסח (שנת תרל"ז) האט ער דאך געהערט אז דער צאנזער רב איז זייער שוואך, האט ער זיך

10

כן מובא בהערות לס' אגרות שפירין שרבי יוסף ורח תרם להביהמ"ד עצים להסקה לימי החורף, ובשנת תרל"ב שיפצו אותה והרחיבוהו, ועל שמו היה נקרא "ר' יוסף ורח'ס ביהמ"ד", שהיה מקום תורה ידוע, עד שאמרו שם שהביהמ"ד מסוגל לגדול ת"ח מבין כותליו, וגם הגה"ק המנחת אלעזר למד בו ונתגדל שם.

11

כשהיה מורן רבינו בעל דברי יואל ז"ל מספר עובדא זו, הוסיף ואמר: "אין בין אויך געווען אמאל אין דעם בית מדרש", ושיבחה את הביהמ"ד שהיה מקום תורה.

12

ע"י בס' תהלה למשה, וז"ל: וכגודל תקותו [של מורן הישמח משה] על ביאת משיח צדקינו כך גודל יגונו על חורבן ביהמ"ק, וכמעט בכל הרשותיו לא החסיר מלילל על גלות השכינה. צדיקי הדור אמרו עליו כי הוא ניצוץ ירמי הנביא, וי"א שאמר הוא בעצמו אל יפלא בעיניכם גודל אבלי ותונו על חורבן ביהמ"ק כי אני הגבר ראיתי עני עמי השי"ת ירחם

צאנז (אצל מרן הדברי חיים ז"ל), און מ'האט איהם געפירט אין מקוה אלץ חתן, האט דער צאנזער זיידע געזאגט אויף רבי מאטעלע "א שיינע טבילה פאר א בן ארבעים".

רבינו: דער מאטע ז"ל האט אויך פארציילט די מעשה, אז דער דברי חיים איז אין טאג פון די חופה מיט געגאנגען מיט איהם אין די מקוה, האט ער געזאגט "ער מובל'ט זיך זייער שיין". יארן שפעטער האט מען פארציילט פאר רבי מאטעלע וואס זיין שווער האט געזאגט אויף איהם, האט ער געזאגט "אזוי האט דער שווער געזאגט?! ס'איז טאקע געווען א שיינע טבילה".

אב"ד בוקאווסק: פאר מיין חופה ווען מ'איז געפארן מיטן עליוועטער צו די חופה האב איך געהערט פון ווייצענער רב (הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש ז"ל) - ער איז געווען א שוואגער מיטן שווער ז"ל.

רבינו: יא, בזיווג ראשון (כי שניהם היו התני הגה"צ רבי חיים יעקב מייזלבוים ז"ל אבד"ק לימאנוב, בן הגה"ק רבי משה יוסף מאוהעל ז"ל, וחתן הגה"ק רבי שלמה (הראשון) מבאבוב ז"ל).

אב"ד בוקאווסק: האט זיך אנגערופן דער ווייצענער רב, "איך בין נישט סובל די פיקטשער כאפערס, ס'שטערט". האט מיין שווער ז"ל דערציילט אז ס'איז געקומען א איד צום זיידן רבי מאטעלע און האט געוואלט כאפן א בילד - פארצייטנס האט מען נישט געקענט כאפן אזוי שנעל א בילד, ס'האט גענומען צייט ביז ווילאנג מ'האט דאס אהערגעשטעלט - אזוי אז רבי מאטעלע האט זיך געקענט פארדייטן פון דעם, האט ער קודם נישט געוואלט, האט דער איד געזאגט אז ער איז א ארימאן און ער האט נישט קיין פרנסה, אז איך וועל פארקויפן דאס בילד וועל איך מאכן אפאר גרייצער, זאגט דער זיידע "אויב אזוי, יא", און ער האט זיך אוועק געשטעלט, און מ'האט איהם פאטאגראפירט כדי אז א ארימאן זאל האבן אפאר גרייצער, אזוי האט מיין שווער ז"ל איהם פארציילט.

רבינו: ס'איז טאקע דא א בילד פון איהם, און ס'איז פון דעמאלטס.

אב"ד בוקאווסק: די גמרא זאגט (מכות כב:) אז די תורה זאגט ארבעים יכנו ואתי רבנן ובצרו חדא, א צדיק ווייסט

ער אזוי - האט ער געזאגט די גמרא זאגט (תענית כט:) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, מזענהם אבער אז ס'איז דא אידן וואס זענען מתאבל אויף ירושלים און זעהן נישט בשמחתה, האט ער געזאגט, די כוונה איז "אז די ערליכע אידן דערלעכען שבת נחמו", און ביז שבת נחמו זענען די גאנצע חברה נעקר געווארן.

אב"ד בוקאווסק: ער האט זיי געגעבן א למותא.

*

אב"ד בוקאווסק: מ'האט פריער געזאגט אז דער בלאזבער רב האט געקענט כתבי האר"י יונגערהייט, די אידן זענען נישט אויס געוואקסן איבער א נאכט...

אונזער זיידע רבי מאטעלע האראנסטייפלער דער שווער פון רבי שלום אליעזר, ווען ער איז געווארן א איידעם אין

וויכני לראות בבנינו כשם שראיתי בחורבנו על כן לא אוכל לשכוח אף רגע ואקוה לה' יום יוב.

זל"ק של רביה"ק זי"ע בספרו הק' ויואל משה (מקדמה): ואמר [מרון הישומה משה] כי בעבור זה הוא מוסר נפשו על הגאולה יותר משאר צדיקים כי אינו דומה שמועה לראיה, וכולם שמעו על החורבן אבל הוא ז"ל ראה אותו זמן כמו עינו כי ה' באותו זמן וכל הנעשה או עומד לנגד עיניו עכ"ל. ועיין בדברי יואל (פ' במדבר עמ' פ"ו) זל"ק: ידוע מה שאמר ק"ו הישומה משה זלה"ה על עצמו שהיה שלשה פעמים בגלגול בעולם הזה וכו', ובפעם השני היה בזמן חורבן בית ראשון, ואמר על עצמו אני הגבר ראה עני וגו', ואינו דומה שמועה לראיה, שראה בעצמו את החורבן, כן שמעתי מ"כ אבא מארי זלה"ה. ושמעתי מפי מגידי אמת שאמר שהוא ה' בעצמו רימיה הנביא, אבל זאת לא שמעתי מפי אאמור"ר זלה"ה. עכ"ל. - ופע"א תחת אחד השיחים סיפר רבינו ז"ל שפ"א ה' הרה"ק רבי אייזיקל מקאמארטא ז"ל באוהעל על שבת, וכיבדו מרן הייטב לב זי"ע לומר תורה, ולא רצה לומר ד"ת באתרא דמרון היש"מ, באמרו שהיש"מ ה' לו נשמת ירמיה הנביא, ובירמיה אמרו הו"ל (מגילה י"ד) ובמקום ירמיה היכי מתנבא עיי"ש.

ועי' עוד מש"כ בס' תהלה למושה, כי כאשר באו בימים בין המצרים גדל אבולו, ותנות לבבו ה' ניכר על תואר פניו וכו', ומדרכו ה' ללכת גם בימי החול בשטריומעל וההבדל בין ימות החול לשבת ה' שבשב"ק ה' הסאמעט מעל השטריומעל לבן וכימות החול ה' הסאמעט שחור, אבל בימי בין המצרים ה' לבוש בימות החול בכובע חוט, כאשר קראו אותו לעלות לתורה ביום תשעה באב בא מהדרו כפוף כאמון ראשו ואם כי ה' בעל תואר וצורת פניו תקדושים ה' מצהירים וכו' ה' או פניו משונה השך משחור וכו' נפל אימתה ופחד על כל רואי קלסתר פניו, וה' שתי עיניו שופכות חלילי דמעה, וכאשר עלה לתורה ה' בוכה ומתאונן כמי שמתו מוטל לפניו, וכאשר קרא ההפטרות הרים קול בכייתו עד שכל לבב נמוס ימוס כמים.

ווי אזוי אפצוהאלטן שלעק פון אידן, ווי אזוי אפצוהאלטן דלות ועניות ביי אידן.

רבינו: די גמרא רופט אן די חכמים 'גברא רבה', (דאיתא שם בגמרא אמר רבא כמה טפשיאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי 'גברא רבה' דאילו בס'ת כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרו הדא) פארוואס הייסן זיי גברא רבה, אז ס'איז איינעם באשטימט שמוין, און מ'קען אראפ נעמען איין שמוין איז מען א גברא רבה.

א' הנוכחים: מ'זאגט דאס נאך פונעם אוסטראויצער.¹³

רבינו: ס'איז דא פונעם אסטראויצער אויך א צווייטע זאך וועגן מלקות, ער האט געוואלט מ'זאל מסמך זיין דעם שינאווער רב (שרצה להסמך את הרה"ק משינאווא שיוכל לחייב מלקות להחייבים).¹⁴

13

ע"י בס' פניני תורה (פ' אהרן) שהרה"ק מאוסטראויצא פגש פע"א את א' מגדולי דורו ואמר לו דבר תורה סרבו בהרפות נפלאה, והלה התפעל מאוד מהד'ת, ואמר מתוך התרגשות 'הרי כבוד תורתו הוא גברא רבה', השיב לו הרה"ק מאוסטראויצא 'לא בואת נקראים גברא רבה אלא כמה שמקילין צער מ'שראל', וראי' לזה ממה שאהו"ל (מכות כ"ב:) אמר רבא כמה טפשיאי שאר אנשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בספר תורה כתיב 'ארבעים יכנו' ואתו רבנן בצרו הדא, ולכאורה הרי אותו הדבר אפשר ללמוד מספירת העומר, שבתורה נאמר 'תספרו חמישים יום' והכמים העמידו רק על ארבעים ותשעה, אלא שבספירה זהו רק דרוש טוב (סאי א שיון פשעטיל). אבל במלקות מקילים עי"ז במכה אחת ל'שראל, ומי שיוכל להקיל סבל מ'שראל, לו יקרא גברא רבא.

14

ע"י בס' המדה גנוזה (ח"א, עמ' י"ג) ובדברי 'הוקאל' (מלקוטים בסוף הספר שדרכם בדפוסים הישנים). מה שסיפר הגה"ק מאוסטראויצא, שפע"א נסע להרה"ק משינאווא ז"ל, ובדרך אמר להאנשים שנסעו עמו, כי היות שבימי הבית יוסף רצו הרבה גדולים להסמך לאחד בתנאי שסיכמו עליו כל העולם, ואיש זה היה דר בארץ הקדושה והיה גדול וקדוש מאוד, והגם שנפסק בטור ובב"י (חיו"ט א') שאין סמיכה בזמן הזה כי סמיכה צריכה להיות מסמוכים לסמוכים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה שסמך יהושע, ולכן כבר בטלה ופסקה כעת דין סמיכה כיון שאין סמוך איש מפי איש עד אדון הנביאים, עב"ז היו הרבה גדולים שסברו שאם יסכימו כל חכמי ארץ ישראל וחכמי חוץ לארץ להסמך לאיש אחד יהיה ביכולתם להסמך (עי' תשובת מדר"ל בן הכיב במשפט הסמיכה), ואח"כ יהיה ביכולת ביד איש המוסמך להסמך להבא, וכן יתנהגו להלאה עד ביאת הגואל, והסמוכים יוכלו לדון דיני קנסות וליתן מלקות למי שמוחב, וממילא יהיה לו כפרת עונות על ידי המלקות, ורק הרבה גדולים לא הסכימו אז לזה ואמרו שאינו עפ"י דין, ואין ביכולת להסמך

דער תפארת שלמה האט געזאגט פאר'ן קראקעווער רב ז"ל רבי שמעון סופר ווען ער איז געקומען קיין קראקא "מיינט איר דען אז אין קראקא איז נישטא קיין מורי הוראות? ס'איז דא וועמען מ'זאל פרעגן שאלות, ס'איז דא ווער ס'גיט אכטונג אויף די מקוואות, ס'איז דא ווער ס'גיט אכטונג אויף די שוחטים, ס'איז דא תלמידי חכמים וואס זאלן לערנען שיעורים, נאר צו וואס דארף קראקא א רב? משיפיע צו זיין פרנסה פאר אידן".

אב"ד בוקאווסק: איך האב אזוי געהערט פארציילן, דער צאנזער רב האט זיך געמראפן מיטן קראקעווער רב - ער האט איהם שטארק געשטיצט אלץ קאנדידאט - האט ער געפרעגט "קראקעווער רב ווי אזוי גייט דאס רבנות?", זאגט ער "ברוך השם". פרעגט ער ווייטער "ווי אזוי גייט מיט די מקוואות?", האט ער געזאגט אז יענער רב האט דאס שוין אינזין. "און וואס איז מיט'ן עירוב?", האט ער געזאגט אז דער עירוב איז יענער רב מסדר. און אויף די שחיטה האט ער געזאגט אז ס'איז דא א רב וואס גיט אכטונג אויף דעם. "אויב אזוי" - פרעגט דער צאנזער רב - "וואס טוט קראקעווער רב?", האט ער געקלערט אביסל און האט זיך אנגערופן "נו, צאנזער רב זאגט איר, וואס איז טאקע דער תפקיד פון א רב", האט זיך דער צאנזער רב

בזמן הזה, וסיים הרב מאסטראויצע, שגם דעתו נוטה באמת שיש ביכולת להסמך גם בזמן הזה, ונראה כי באם היו פוסקים כן איי בוודאי היו מסמיכים להרה"ק משינאווא כשהיה בארץ ישראל כי הוא צדיק הדור, ויהיה ביכולת ביד הרב משינאווא ללקות אותו מלקות, ועי"ז יהיה לו כפרת עונות.

ויהי כאשר בא להרה"ק משינאווא נתן לו שלום, אמר לו הרה"ק, הנה התורה אמרה (דברים טו, ג) ארבעים יכנו, והלא די בל"ט מלקות, אמנם איתא בגמרא (מכות ז) טובה מרדות אחת בלבדו של אדם יותר ממאה מלקויות, והנה האדם שעבר על לא תעשה, כאשר מתבונן כמה שמרד נגד מלך מלכי המלכים הקב"ה, הלא כל נפשו אינו שוה בעיניו נגד העבירה שעשה, וממילא בעת שמלקין אותו מחיה עצמו שבוה הצער יתכפר עונו, ובעת שנגמרו המלקות כאוב לבו, הכי זה הצער שסבל בעת לקותו די לכפר עונו, מי יתן ועוד ילקו אותו יותר ויותר, ומובן כי המרדות שיש בלבדו אחר גמור המלקות פועל בלבדו שפלות והכנעה יותר ממה שהיה לו בעת שקיבל המלקות, ובכן באמת יש כאן ארבעים, היינו ל"ט מלקות שלקו אותו, ועוד הכאה היא המרדות שיש לו בלבדו ממה שאין לוקין אותו יותר. [ועי' מש"כ בזה בדברי יואל (פ' תשא, עמ' ש"ב) בבאור מחצית השקל, וע"ע בדרך משה (פ' תשא, עמ' ר"ט)]

און מ'קען דאס מיטן מויל אויסנויגן, דאס הייסט אהבת ישראל".

רבינו שאל אודות המקום שהתפלל התפילות ביום השבת

וסיפר מטוב לבם של האברכים אשר מסייעים לכל צרכיו

אב"ד בוקאווסק: כ'זועל זאגן בשבחו של מקום, כ'זעה ווי אזוי אידן ווילן העלפן און ווילן טוהן, ס'איז א געוואלדיגע זאך.

רבינו: צווישן פסח און שבועות איז דא זייער גוט, נישט צו הייס און נישט צו קאלט, דער השי"ת זאל טאקע העלפן.

אב"ד בוקאווסק: הו"ל זאגן טאקע אזוי אויפן פסוק (תהלים סה, ו) מוציא אסירים בכושרות.

רבינו: יא, בחודש שכשר לצאת.¹⁶

אב"ד בוקאווסק: געלויבט השי"ת אז כ'בין אין א פיין מקום, א הייליג מקום, א ערליך מקום. דער אויבערשטער זאל העלפן מזאל האבן הרחבת הדעת דקדושה.

נסתובכה השיחה אודות הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט ז"ל רבינו: יעצט גייט זיין רבי שלום אליעזר'לם יארצייט (ט"ז סיון).

כ'מאך אי"ה התונה א אייניקל יעצט נאך שבועות, זענען מיינע קינדער יעצט געווען אין צאנז, פרייטיג זענען זיי פונקט געווען אין נירעדהאז, די באבע (הרבנית הצדיקת שרה מרים ע"ה, מחברתו של הרה"ק רש"א מראצפערט ז"ל) ליגט דארטן, ס'איז געווען ממש פאר די יארצייט, שבת איז געווען איר יארצייט (ט"ז אייר).

דער טאטע ז"ל האט געהערט פון איר אסאך מעשיות (מבית אבותיה הק' לבית משערנאבל).

אב"ד בוקאווסק: נישט ווייט פון דעם איז קירימא, דארט ליגט אונזער זיידע רבי מיכל'ע קירימער (הרה"ק רש"א מראצפערט ז"ל, היה חתן הרה"ק רבי מרדכי דוב מהאראנסטייפל ז"ל, בן הרה"ק רבי משולם זושא מטאלמאש ז"ל, בן הרה"ק רבי יהואל מיכל מקירימא ז"ל).

16

לשון רש"י עה"פ (שמות יג, ד) היום אתם יוצאים בחודש האביב, וז"ל: "וכי לא היינו יודעין באיזה חודש יצאו, אלא כך אמר להם ראו הסד שגמולכם שהוציא אתכם בחודש שהוא כשר לצאת, לא המה ולא צנה ולא גשמים. וכן הוא אומר (תהלים סה) מוציא אסירים בכושרות, חודש שהוא כשר לצאת.

אנגערופן "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים", דאס איז דער תפקיד פון א רב.

רבינו: דער דברי חיים איז אמאל געווען אין קשאנוב (מקום כהנת בנו הגה"ק רבי דודל ז"ל), זענען דאך אריינגעקומען אידן צו איהם, איז אויך אריינגעקומען א אידענע, און זי האט זיך באקלאגט אויף איר מצב אז זי איז א אלמנה און זי האט נישט קיין פרנסה. נאכדעם האט דער צאנזער רב אריינגערופן זיין זוהן דער קשאנובער רב, און האט איהם געזאגט, דא איז דא אזא אלמנה וואס האט נישט וואס צו עסן און האט נישט אויף שבת, האט דער קשאנובער רב געזאגט אז ער האט נישט געוואוסט אז זי איז אזא ארימע אלמנה, האט דער צאנזער רב זיך צוואס געקלאפט די הענט און געזאגט "דו ביסט רב דא אין שטאט, און ס'איז דא דא אזא אלמנה, און דו ווייסט נישטאמאל וואס עס פעלט איר?"¹⁵

אב"ד בוקאווסק: רבי משה לייב סאסובער האט געזאגט אז ער האט געלערנט אהבת ישראל פון צוויי שיכורים, ער איז געזיצן אין א קרעטשמע האט ער געהערט ווי אזוי איינער זאגט פאר פאר'ן צווייטן "יאניק, דו האסט מיך ליב", זאגט ער "יא, כ'האב דיך ליב אהבת נפש", פרעגט ער איהם "ווייסטו וואס ס'פעלט מיר?" זאגט ער "ניין, פון וואו זאל איך וויסן", זאגט ער איהם צוריק "אויב אזוי, ווייס איך אז דו האסט מיך נישט ליב".

רבינו: רבי משה לייב סאסובער האט געזאגט "וואס הייסט אהבת ישראל, אז איינער האט א קלאפ פון אייטער,

15

עיי בס' נפלאים מעשין בשם הגה"צ מפאיע הי"ד שפעם אחת התאוננו להרה"ק מצאנז זי"ע על רב בעיר מסיים שיושב סגור ומסוגר בביתו ולא איכפת לו כלל מבני העיר והאיד מצב פרנסתם וכדו, ופעם כשהגיע להרה"ק מצאנז זי"ע התחיל להקור ולדרוש אצלו על א' מבני עירו ומה מצב ביתו, אמר לו הרב הג"ל שאינו יודע, או ראה הרה"ק שהתנה אמת נכון הדבר שאין לו שום קשר עם בני קהילתו.

אמר לו הרה"ק הגה כפרשת בלק (במדבר כב לד) כתיב ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי וגו', ולמאורה קשה ממה נפשך אם אינו יודע מה החטא בוה, אלא אמר לו הרה"ק, שעצם הדבר שאינו יודע הוא גוף החטא [דאס אז ווייסט נישט, דאס אליין איז א חטא].

הרב שמואל הכהן, משב"ק: דאס איז געדריקט אין קדושת ציון, און די מסדרים פונעם ספר האבן דאס געהערט פונעם רבי'ן.

רבינו: ווען דער זיידע (הרה"ק רשי"א מראצפערט ז"ל) איז געווען אויפן וועג קיין צאנז, איז ער אפגעשטאנען אין משינע (כפר סמוך לעיר צאנז) מוצאי שבת, דארטן איז געווען א באבובער קלויז, און מ'האט געמאכט דארט א מלוה מלכה – זונטיג איז געווען די יארצייט – און נאכדעם אויפן וועג צוריק ווען ער איז געווען ביי זיין איידעם דער באבובער רב, האט ער דערציילט אז ער האט געזען דארט אין משינע הסידישע יונגעלייט, האט דער באבובער רב געזאגט "דאס איז 'משנה' (מלשון משינע) אחרונה", ווייל אמאל האט מ'שענע נישט אזוי אויסגעזעהן.¹⁸

בנו הרב"צ: דער שינאווער רב האט געזאגט אויף די שטאט אז ס'איז א 'משנה טועה' (כי מימי לא התנהגו אנשי העיר כדבעי), אויף דעם האט דער קדושת ציון געזאגט דאס איז געווען 'משנה ראשונה', אבער היינט איז דאס שוין א 'משנה אחרונה'.

ונפרד רבינו ממנו לשלום

ואמר: פונעם טאטן ז"ל האב איך געהערט אמאל, אז די גמרא זאגט (בבא מציעא ז'): והודעת להם את הדרך ילכו בה זו ביקור חולים, אז ביי ביקור חולים דארף מען וויסן צו גיין און נישט לאנג אויפהאלטן.

כיוויל קומען באזוכן אין א געזונטן מצב ווען מ'פילט זיך גוט.

ובירכו רבינו שיזכה לבריאות השלימות ושמחה ונחת מכל יוצ"ח לתפארת האבות הק'

כמ"ש חז"ל ע' 'פנים' לתורה, והו שיתחדש הפשט בתיבת אדמה, שלא יקראו עוד האדם על שם עפר מן האדמה, אלא על שם אדמה לעליון, עב"ד.

18

רביה"ק בעל הדברי יואל ז"ע סיפר פע"א בתוך א' השיחים כשדביר מגודל השפעת הקדושה של הרה"ק מצאנו ז"ע, אמר שהיה מקובל אימרא בעולם "אז אפילו אין משינע האט א איד מורא צוואקן א שקר חלילה, ווייל דער הייליגער רב וועט מרגיש זיין".

וכן ידוע שהגה"ק מנאסאד גם היה נוסע הרבה לשהות בכפר הנ"ל.

רבינו: ס'איז אין סלאוואקיי, נעבן סטראפקוב, כ'בין נאך קיינמאל נישט געווען דארט.

כ'האב געהערט אז דער טאטע ז"ל האט געזאגט, אז מ'דארף צוויי מאל אויסזאגן גאנץ תהלים פאר מ'גייט צו צו זיין ציון.

אב"ד בוקאווסק: ווער האט קובע געווען צו זאגן צוויי מאל תהלים?

רבינו: ער אליין האט אזוי געזאגט.

הרב"צ: דער זיידע (כ"ק אדמו"ר מהר"ש מכאבוב ז"ל) האט דערציילט אז ער מיט די ברודער'ס זענען אמאל געפארן פון קרעניץ קיין ראצפערט צום זיידן, האבן זיי אויך געוואלט זיין אין קירימא, האט די באבע געזאגט "קינדערלעך, די צייט ערלויבט נישט", ווייל זיי האבן געהאט א 'מאג-פאס' נאר אויף איין טאג. (ולא היה הזמן מספיק לתהייל ולסיים כל ספר תהלים ב' פעמים).

רבינו: כ'האב אויך אזוי געהערט פון טאטן, אז מ'קען נישט זאגן צוויי מאל גאנץ תהלים דעמאלטס גייט מען נישט.

מיין טאטע איז געווען אין באבוב ווען דער זיידע (הרה"ק רבי שלום אליעזר) האט איהם מיטגענומען קיין צאנז אויף די יארצייט, און פון דארט איז ער געפארן אויף שבת צום באבובער רב (בעל הקדושת ציון), נישט אין באבוב נאר אין משעבין, און ס'איז געווען דעמאלטס שבת ראש חודש, דעמאלטס האט ער געמאכט א ניגון אויף קל אדון, און האט אויסגעלערנט דעם עולם דעם ניגון.

ביים מיש האט מען געזונגען ברכי נפשי (תהלים קד), און נאכדעם האט ער געזאגט תורה אויפן פסוק 'תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה' (שם ל), אז א מענטש ווערט אנגערופן 'אדם' און ס'קען זיין א הויכע בחינה, און ס'קען זיין א נידעריגע בחינה, ס'קען זיין אדמה לעליון, און ס'קען זיין עפר מן האדמה, און לעתיד ווען ס'וועט זיין תשלח רוחך יבראון, וועט נתחדש ווערן דער אופן ווי אזוי צו מייטשן דאס ווארט 'אדם' אדמה לעליון.¹⁷

17

והקדושת ציון פי' תשלח רוחך יבראון, כשישלח השי"ת רוח טהרה ממרום, אז ותחדש פני אדמה, דתיבת פני יתפרש מלשון פשט,

קריאת עשר נישואין "ברך משה" להסדרת סג'טמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעזעכ"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"חסדי שלמה ולמן"

ע"ש ר' שלמה ולמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורזבערנער ז"ל
נלביע ח' ספלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערנער ז"ל
נלביע ט"ז אייר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע בר מנחם
פענדל ז"ל נ' כ"ז סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ח
ווג' מרת חנה ע"ה

ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנשי חיים"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמ"ד ז"ל
נלביע ו' שבט תש"ג

ווג' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלביע כ' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צבי מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ו' אלול תשנ"ט

ווג' מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט' לר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאמקאל ז"ל
בן ר' שמואל ולמן ז"ל
נלביע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר הק"ל אהרן טובי ז"ל
נלביע י"ג ספלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו"

השג"ח

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הר"ר מנחם זאב מאקאבעצקי הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' יחזקאל משולם טעלער שליט"א

להכנס בנו, נכדו הב' שמעון ארי' לייב נ"י

לעול התורה והמצוות

קידושא רבא ביום שב"ק בביהמ"ד סקולען רח' עזרא

הר"ר שמעון עזרא סאנדער הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' יצחק סאנדער שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' שלמה ולמן סאנדער שליט"א

להולדת בתו, נכדתם

קידושא רבא ביום שב"ק בביהמ"ד ראוונ רח' רש"י

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הדרקת
מרת ח' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה זיע
נלביע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
טעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ז חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלביע ט' שבט תשנ"ג
ווג' מרת חיה ע"ה

ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלביע כ"ג ניסן תשנ"ו
ווג' מרת רייזל ע"ה

ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"א אדר א' תשמ"ח
ווג' מרת אלטע

שוינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלביע י"ב ניסן תשנ"ג